

TAIVASSALON KUNNAN

TALOUSARVIO

2025

& taloussuunnitelma 2026–2027

Kunnanjohtajan ehdotus 13.11.2024
Kunnanhallitus 18.11.2024 § 145
Valtuusto 2.12.2024 § 34

SISÄLLYSLUETTELO

1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS	4
2. TALOUSARVION YLEISET LÄHTÖKOHDAT	6
2.1. Yleinen taloudellinen tilanne	6
2.2. Kuntien verotulot	8
2.3. Kuntien valtionavut	9
2.4. Taivassalon kunnan talouden ja toiminnan lähtökohdat	9
2.4.1. Toiminta ja talous	9
2.4.2. Strategia	13
2.4.3. Elinvoima	18
2.4.4. Väestö	18
2.4.5. Työttömyys	19
2.4.6. Henkilöstömäärä 2023-2025	20
2.4.7. Talousarvion keskeiset tunnusluvut	20
3. RISKIENHALLINTA	21
3.1. Strategiset riskit	22
3.2. Toiminnalliset riskit	23
3.3. Taloudelliset riskit	24
3.4. Vahinkoriskit	24
4. TALOUSARVION SITOVUUS	25
4.1. Kuntalain säännökset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta	25
4.2. Talousarvion noudattaminen	25
4.2.1. Talousarvion sitovuus	25
4.2.2. Talousarvion täytäntöönpano	26
4.2.3. Toiminnan ja talouden seuranta	26
4.2.4. Talousarvion noudattaminen ja talousarvion muutokset	26
4.3. Taivassalon kunnan tilivelvolliset	27
4.4. Talousarviolainat ja lainanottovaltuus	27
5. TAVOITTEET KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖILLE	28
6. TALOUSARVION TULOJEN JA MENOJEN MUODOSTUMINEN	30
6.1. Yhteenveto lautakuntien luvuista	30
6.2. Talousarvion kokonaismenot ja niiden rahoitus	30
6.2.1. Talousarvion menot	31
6.2.2. Menojen rahoitus	31
6.2.3. Toimintakulut kululajeittain	32
6.2.4. Taivassalon kunnan verotulot	33
6.2.5. Taivassalon kunnan valtionosuudet	34
6.2.6. Talousarvion tulot ja verotulot	35
6.3. Tuloslaskelma 2025-2027	36
6.3.1. Tuloslaskelma, ulkoiset	37
6.3.2. Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset	38

6.4. Rahoituslaskelma	39
7. KÄYTTÖTALOUS JA SITOVAT TAVOITTEET LAUTAKUNNITTAIN	40
7.1. Kunnanhallitus	40
7.1.1. Kunnanhallituksen sitovat ulkoiset määrärahat	40
7.1.2. Kunnanhallituksen vuoden 2025 talousarvioon vaikuttavat olennaiset huomiot	42
7.2. Sivistyslautakunta	44
7.2.1. Sivistyslautakunnan sitovat ulkoiset määrärahat	44
7.2.2. Sivistyspalveluiden vuoden 2025 olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	50
7.3. Rakennetun ympäristön lautakunta	51
7.3.1. Rakennetun ympäristön lautakunnan sitovat ulkoiset määrärahat	51
7.3.2. Teknisten palveluiden vuosi 2024 ja olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	51
8. INVESTOINNIT	54
8.1. Investointihankkeet	54
8.2. Investointien hankekohtaiset perustelut	55
9. VAKANSSIESITYKSET	56
10. PALVELUISTA PERITTÄVIEN MAKSUJEN YLEISET PERUSTEET	58
11. TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET	62

1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2025 talousarviota on valmisteltu tilanteessa, jossa kuntakenttään kohdistuvat toiminnalliset muutokset ja etenkin niiden tulevien vuosien talousvaikutukset ovat epävarmuuden verhoamia. Lähivuosien talouteen vaikuttavat voimakkaasti kuntatalouden yleinen tila, kuntakentän muutokset, kustannusten kehitys, tulevat palkkaratkaisut sekä kuntien kehittämiseen liittyvät päätökset. Taivassalon taloudellinen perusta on kuitenkin taseen osalta vakaa, vaikkakin kuntatalouden epävarmat vuodet tulevat haastamaan myös Taivassalon taloutta vuonna 2025.

Vuoden 2025 toiminnallisista muutoksista merkittävin on työllisyys- ja elinkeinopalveluiden järjestämisen vastuun siirtyminen valtiolta kunnille. TE-uudistuksen kunnille lopulta aiheuttamat suorat ja epäsuorat kustannukset ovat vielä tässä vaiheessa vaikeasti arvioitavissa. Lisäksi taloussuunnitelmakaudella kuntien rahoituspohjaan tulee vaikuttamaan käynnissä oleva kuntien valtionosuusuudistus. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi tullut voimaan vuoden 2026 alusta. Aikataulu uudistuksen voimaantulosta kuitenkin siirtyi vuodella eteenpäin. Valtiovarainministeriöstä siirtoa perusteltiin muun muassa sillä, että on tärkeää, että uudistus nojaa vahvaan tietopohjaan. Lisätietoa ja varmuutta uudistuksen vaikutuksista ja kokonaisuuteen vaikuttavista muuttujista on perusteltua tehdä, koska uudistus tulee ulottumaan ja vaikuttamaan kuntien talouteen useiden vuosien ajan.

Isot toiminnalliset muutokset tuovat talousarviovalmisteluun väistämättä epävarmuuksia. Myös me Taivassalon kunnassa haluamme perustaa isot, kuntalaisiin vaikuttavat päätökset vahvaan ja perusteltuun saatavilla olevaan faktatietoon. Kunnan tulevien vuosien toimintaan ja talouteen vaikuttavien uudistusten vaikutukset tulevat olemaan merkittävässä roolissa kunnan pitkän aikavälin taloudelliselle kehitykselle. Ennen isoja, koko kuntaa ja kaikkia kuntalaisia koskevia päätöksiä tulee olla riittävästi perusteltua tietoa muutosten vaikutuksista ja tulopohjan kehittymisestä. Lisäksi pitää varmistaa, että kunnan kaikki toimialat ja yksiköt toimivat palveluiden tuottamisessa hyvällä laatutasolla ja mahdollisimman kustannustehokkaasti.

Koska kuntamme talouden pohja on kertyneen ylijäämän myötä hyvä, tässä kohtaa on kunnan kokonaistalouden kannalta tarkoituksenmukaista pitää tulovirta mahdollisimman stabiilina ja ennustettavana niissä kohdissa, joissa se on mahdollista, ja keskittyä kulurakenteen läpikäymiseen, nykyaikaistamiseen ja hyvään taloudenpitoon. Kunnalta edellytetään yhä suurempaa panostusta tehtävien toimien talousvaikutusten tarkasteluun sekä ennen kaikkea suunnitelmallisuutta ja ennakointia toiminta ja talous samanaikaisesti keskustelussa pitäen.

Talousarviovuonna tavoitteenamme on laadukkaan taloudenpidon lisäksi varmistaa, että henkilöstöresurssit ja kustannukset kohdistuvat ilman varsinaisia sopeuttamistoimia tai palveluiden tasoa heikentäviä säästötoimia oikealla tavalla. Talousarviovuonna käymme läpi organisaation rakennetta sekä sitä, mikä ylipäättään on toimintojen resursoinnin ja palvelujen laadukkaan järjestämisen kannalta kokonaisuudessaan järkevää.

Henkilöstö on kuntamme palvelutuotannon tärkein resurssi. Sen vuoksi panostamme henkilöstön hyvinvointiin sekä fyysisen kunnon ylläpitämiseen kannustaen että henkistä hyvinvointia ja työssäjaksamista tukevin keinoin. Tavoitteenamme on varmistaa, että hyvinvoinnin viitekehukseen kuuluvat periaatteet, kuten esimerkiksi ystävällinen kohtaaminen ja oikeudenmukaisuus, toteutuvat kaikkien henkilöstöryhmien osalta yhdenmukaiset toimintaperiaatteet ja avoimuus huomioiden.

Taloussuunnitelmakaudella kehitämme edelleen kuntamme elinvoimaa, vetovoimaa ja teemme parhaamme kuntalaistemme arjen sujuvuuden varmistamiseksi. Taivassalo on sijainniltaan, turvallisuudeltaan ja laadukkailta palveluiltaan lapsiperheille houkutteleva asuinkunta, minkä vuoksi meidän tulee tehdä toimenpiteitä asunto- ja tonttitarjonnan parantamiseksi, jotta muuttohalukaille ihmisille olisi tarjolla monipuolisia asumisen mahdollisuuksia. Kunnassa on

tarkoitus käynnistää alueiden tarkastelua mahdollisia kaavoituksellisia toimia varten. Lisäksi huolehdimme olemassa olevista kiinteistöistä ja alueista ja kannamme vastuamme ympäristöstä.

Edistämme yritysten toimintaedellytyksiä ja kehitämme yritysysteistyötä jatkuvana prosessina. Teemme aktiivista ja vuorovaikutteista yhteistyötä yrittäjien ja yhdistysten kanssa sekä osallistamme kuntalaisia ja kausiasukkaita kunnan kehittämiseen. Kuntamme strategiassa laadukkaalla palvelutuotannolla, hyvinvoinnilla, elinvoimalla, kunnan vetovoiman parantamisella ja positiivisella viestinnällä on merkityksellinen rooli. Tavoitteenamme on edelleen saada kunnan asukasluku maltilliseen kasvuun.

Taivassalon kunnan strategian arvot hyväksyttiin vuoden 2022 lopulla. Kunnan strategisten arvojen lisäksi strategiakokonaisuuden valmiiksi saattamiseksi strategiatyötä jatkettiin syksyllä 2023. Strategian painopisteet ja strategiset tavoitteet hyväksyttiin talousarvion 2024 hyväksymisen yhteydessä valtuustossa 11.12.2023 § 24.

Vuoden 2025 talousarvioprosessin valmistelun yhteydessä, kunnan johtoryhmässä on edelleen kirkastettu ja täsmennetty toiminnallisia tavoitteita ja niiden mittareita. Talousarviovuonna strategiaa sekä positiivista ja oikeudenmukaista toimintakulttuuria jalkautetaan edelleen, ja painotetaan strategian sekä kunnan arvoja noudattavan uuden toimintakulttuurin merkitystä kuntamme toimintaperiaatteissa.

Taivassalon kunnan vuoden 2023 tilinpäätös oli 140 545 euroa ylijäämäinen. Kunnan taseessa on kumulatiivista ylijäämää noin 8,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2024 talous tulee tämänhetkisen tiedon valossa toteutumaan alkuperäistä talousarviota positiivisemmin, joskin alijäämäisenä. Vuoden 2025 talousarvion tulos on noin -0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuosikate ei kata poistoja taloussuunnitelmakaudella ja positiiviseen tulokseen pääseminen taloussuunnitelma-vuosina 2026 ja 2027 tulee olemaan haastavaa ja edellyttämään sopeutustoimia.

Talousarviossa 2025 esitetään maltillista investointisuunnitelmaa, joka on noin puolet kuluvan vuoden talousarvion investointimäärästä. Investointien määrä talousarviossa on 0,8 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin osalta jätevesien johtamiseen liittyvä investointitarve tulee lähivuosina lisäämään kuntakonsernin investointimäärää, mikä väistämättä lisää kuntakonsernin lainamäärää. Kunnan lainamääräarvio vuoden 2025 lopussa on 6,2 miljoonaa euroa (3 607 euroa/asukas).

Vuoden 2025 talousarviota on valmisteltu hyvässä yhteistyössä viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden kanssa. Koko prosessin ajan on vallinnut yhteinen tahtotila ja vahva luottamus tulevaan, suunniteltujen kehittämistoimien onnistumiseen ja tulosten näkymiseen myös pitkällä aikavälillä. Kantavana ajatuksena on ollut koko talousarvioprosessin ajan luottamus siihen, että kuntamme strategiset linjaukset, kustannustehokas ja laadukas toiminta sekä kunnan kehittäminen tuottavat taloussuunnitelmakaudella toivottua tulosta.

Haluan kiittää koko kuntamme henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvähenkisestä, avoimesta, keskustelevasta ja kuuntelevasta – kokonaisuudessaan hyvästä talousarvion valmistelun yhteistyöstä. Kaunis saaristokuntamme on nyt ja myös tulevaisuudessa elinvoimainen ja houkutteleva kunta, kun teemme jatkossakin uutterasti ja hyvässä yhteistyössä toimenpiteitä kuntamme palveluiden ja elinympäristön ylläpitämiseksi ja parantamiseksi.

Yhdessä tekemällä, yhdessä oppimalla, yhteen hiileen puhaltamalla.

Kauniisti, onnellisesti, yhdessä.

Taivassalossa 13.11.2024

Sanna Häkli
kunnanjohtaja

2. Talousarvion yleiset lähtökohdat

2.1. Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriö julkaisi syyskuussa 2024 Taloudellisen katsauksen sekä Kuntatalousohjelman vuodelle 2025.

Taloudellisen katsauksen mukaan maailmantalouden epävarmuus on viime kuukausina kasvanut muun muassa geopolittisten jännitteiden kiristymisen vuoksi. Yhdysvalloissa, Intiassa ja Japanissa taloudessa on kasvua, joskin Japanissa rahapolitiikan kiristävän syklin alkaminen aiheuttaa epävarmuutta. Iso-Britannian näkymät ovat kuluvana vuonna kirkastuneet pääosin rakentamisen johdosta. Sen sijaan euroalueen talouskehitys on vaatimatonta ja näkymät ovat ennakoivien indikaattoreiden perusteella yhä haastavat. Etenkin Saksan teollisuuden tilanne aiheuttaa huolta. Ranskan näkymiä tukee palveluiden piristyminen. Kuluttajien luottamus on vahvistumassa inflaation hidastuessa ja reaalitulojen kasvaessa. Finanssipolitiikan odotetaan olevan lievästi kiristävää 2024 ja 2025. Euroalueen talous kasvaa vuonna 2024 0,7 prosenttia, ja kasvu kiihtyy 1,5 prosenttiin vuonna 2025.

Suomen talous on kasvanut hieman alkuvuoden 2024 aikana, ja talouskasvun ennustetaan vahvistuvan myös loppuvuonna. Kulutusta vauhdittavat sekä inflaation hidastuminen että korkojen lasku. Inflaation hidastuminen on laaja-alaista ja inflaation ennustetaan pysyvän hitaana myös jatkossa. Yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu ensi vuonna ja myös työllisyyden ennustetaan kääntyvän kasvuun. Erilaiset sopeutustoimet kuitenkin heikentävät tulojen kasvua ja nostavat hintoja, mikä osaltaan heikentää kysyntää. Investointien ennustetaan kasvavan vuodesta 2025 lähtien. Rakentamisen toipumisen ennustetaan alkavan vuonna 2025. Korkojen lasku, positiivinen tuloskehitys ja patoutunut asuntokysyntä piristävät asuntomarkkinoita. Energia- ja teknologiamurros lisää investointeja ja kone- ja laiteinvestoinnit pysyvät kasvussa. Investointien kasvu näkyy myös turvallisuuteen liittyvien julkisten investointien lisääntymisessä.

Työllisyyden tilan ennustetaan paranevan talouskasvun myötä. Tällä hetkellä työllisyyden arvioidaan vielä vuonna 2024 heikkenevän, kunnes se lähtee toipumaan vuonna 2025 tuotannon kasvun ja työllisyystoimien ansiosta. Työvoiman tarjontaa lisäävät hallituksen työllisyystoimet ja maahanmuutto. Vuoteen 2026 mennessä 20-64-vuotiaiden työllisyysasteen arvioidaan nousevan 78,7 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 7,2 prosenttiin.

Bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan vuodesta 2024 vuoteen 2025 1,7 prosenttia ja vuodesta 2025 vuoteen 2026 1,5 prosenttia.

Taloudellisen katsauksen mukaan pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Sen lisäksi vuosien 2022–2023 nopea inflaatio ja siitä seuranneet kustannuspaineet heikentävät julkista taloutta vielä lähivuosina. Hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta julkisyhteisöjen alijäämät pienenevät hitaasti. Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan vuonna 2024 olevan 3,7 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Alijäämän ennustetaan kuitenkin vähitellen supistuvan talouden elpymisen sekä hallituksen toimien myötä. Vuonna 2025 alijäämä on 3,2 prosenttia ja vuonna 2028 2,1 prosenttia. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon suuret alijäämät sekä talouden heikko suhdanne kasvattavat velkasuhdetta nopeasti ennustejakson alussa.

Julkisyhteisöjen velka kasvoi vuonna 2023 76,6 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tänä vuonna sen odotetaan nousevan yli 80 prosenttiin, josta se kasvaa vähitellen 86 prosenttiin vuonna 2028. Velan nopea kasvu tänä vuonna johtuu muun muassa valtion- ja paikallishallinnon alijäämistä sekä heikosta suhdannetilanteesta. Myös ARA-korkotukilainojen lisääntyminen kasvattaa julkista velkaa laskennallisesti. Vuonna 2025 velkasuhteen kasvun ennustetaan hidastuvan, kun säästötoimet tulevat voimaan ja taloustilanne parantuu. Tämän jälkeen velkasuhteen kasvu hidastuu edelleen ja velkasuhde on ennustejakson lopussa noin 86 prosenttia.

Kuntatalousohjelman mukaan kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vahvistui vuonna 2023 edelliseen vuoteen verrattuna pääosin sote-uudistukseen liittyvien kertaluonteisten erien vaikutuksesta. Vuonna 2023 kuntien ja kuntayhtymien vuosikate riitti kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vaikka vuosikatteen ja tulokset ovat olleet vahvoja koko 2020-luvun, vasta vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi koko kuntataloudessa positiiviseksi. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli vuonna 2023 15.

Vuoden 2024 talouden ennakoidaan toteutuvan alavireisesti. Kuntien taloustilanne näyttää tulevina vuosina haastavalta menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi. Vuonna 2024 kuntahallinnon alijäämän suhteessa bruttokansantuotteeseen ennustetaan pysyvän vuoden 2023 tavoin 0,5 prosentissa. Vuosikatteen ennustetaan heikkenevän, samoin kuin toiminnan ja investointien rahavirrankin. Vuonna 2024 vuosikate heikkenee merkittävästi, kun soteuudistukseen liittyvät poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat ja suhdannetilanne hidastaa verotulojen kasvua. Lisäksi kuntien taloustilannetta vuonna 2024 heikentävät muun muassa vaimea talouskasvu ja sen vaikutukset työllisyyteen ja verotuloihin, henkilöstökustannusten voimakas kasvu sekä korkea korkokulut.

Vuonna 2025 vuosikatteen arvioidaan heikkenevän entisestään ja kuntien vuosikatteen eivät riitä kattamaan poistoja ja nettoinvestointeja talousarviokaudella. Negatiivisten vuosikatteen kuntia on vuonna 2024 15 ja vuonna 2025 negatiivisen vuosikatteen kuntia ennustetaan olevan peräti 51. Kunnallisveron laskennalliset korotuspaineet kohdistuvat kaikkiin kuntakokoryhmiin vuosina 2025 ja 2026. Suurin paine kohdistuu pääosin 2000 asukkaan kuntakokoryhmään koko tarkastelujakson ajan. Pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että niissä kunnallisveroprosentti on pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampia. Lisäksi pienten kuntien kunnallisveroprosentin asukaskohtainen yksikkötuotto on suuria kuntia matalampi.

Vuosina 2025-2028 kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan syvenevän noin miinus kahteen miljardiin euroon. Vuonna 2024 toiminnan ja investointien rahavirta on noin miinus miljardi euroa. Kuntatalouden menot kasvavat muun muassa hintojen noustessa. Kustannusten kehitykseen vaikuttaa etenkin kunta-alan ansiokehitys. Kuntien investointipaineet pysyvät koko maan tasolla suurina. Useita kuntia haastaa myös koulutuksen palvelutarpeen supistuminen. Palveluverkkoa ja palveluita tulee sopeutettavaksi ja kuntien yhteistyön merkitys korostuu.

Valtion talousarvioesitys vuodelle 2025 sisältää useita kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimmat vaikuttavat kuntatalouteen joko neutraalisti tai hieman taloutta vahvistaen. Toimenpiteiden yhteisvaikutuksen arvioidaan olevan noin 270 miljoonaa euroa kuntataloutta vahvistava vuoden 2024 talouarvioon verrattuna.

Kuntatalouteen vuonna 2025 vaikuttavia toimia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta ovat valtionosuuksien kasvu, joiden kasvu edellisvuoteen nähden on noin 91 miljoonaa euroa. Kyseisistä hallinnonalan valtionavustuksista kunnille kohdistuu arviolta 208 miljoonaa euroa. Hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan yhteensä 70 miljoonaa euroa vuonna 2025. Uudet säästötoimet kohdistuvat pääasiassa esittävän taiteen ja museoiden käyttökustannusten valtionosuuksiin sekä kuntien liikuntapaikkarakentamisen avustusten vähentämiseen. Esi- ja perusopetuksen tuki uudistetaan 1.8.2025 alkaen. Tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Toimenpiteistä kohdistuu kuntiin noin 38,2 miljoonaa euroa vuonna 2025, mikä on huomioitu peruspalvelujen valtionosuuksissa uutena tehtävänä. Ammatillisen koulutuksen rahoitusta vähennetään vuodesta 2025 alkaen. Tästä kuntiin kohdistuu noin 40,7 miljoonaa euroa. Oppimisen tukea ja opinto-ohjausta vahvistetaan toisen asteen koulutuksessa mukaan lukien tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA), josta kuntatalouteen arvioidaan kohdistuvan noin 16 miljoonaa euroa. Hallituksen kehysriihessä päättämää toisen asteen koulutuksen oppimateriaalien maksuttomuuden rajausta ei toteuteta.

Muita kuntatalouteen vaikuttavia toimia ovat kuntien roolin vahvistaminen kotoutumisen edistämisessä 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti. Osa kotoutumislain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän kautta. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 miljoonaa euroa. Lisäksi valtio korvaa kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvat kustannukset.

Vuonna 2025 TE-uudistus tuo kunnille suuren rakenteellisen muutoksen ja toiminnallisen lisävastuun, kun julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu työ- ja elinkeinotoimistoilta siirtyy kunnille 1.1.2025. Suomeen muodostuu uudistuksen myötä 45 työllisyysaluetta, jotka ovat vastuussa työvoimapalveluiden hallinnollisesta järjestämisestä. Työvoimapalveluista tulee osa kunnan peruspalveluja ja niiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin myönnetään 100 prosentin valtionosuus koko maan tasolla, mutta rahoituksen kohdentuminen kustannuksia vastaavasti voi vaihdella kunnittain. Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä kunnille työttömyysetuuksien rahoitus sekä palkkatukea koskeva lainsäädäntö muuttuvat. Palkkatukea kohdennettaisiin jatkossa erityisesti yksityiselle ja kolmannelle sektorille. Palkkatuen myöntäminen vähentyisi arviolta noin 37 miljoonalla eurolla vuodessa. Työllistämisvelvoitetta koskevien säännösten kumoamisen vuoksi kuntien valtionosuuksiin tehdään tehtävämuutosta vastaava 18,7 miljoonan euron vähennys. Muutokset tulevat voimaan syyskuussa 2024.

Lähteet: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, Syksy 2024 (23.9.2024); Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2025, Syksy 2024 (23.9.2024)

2.2. Kuntien verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta, yhteisöverosta ja kaivosmineraaliverosta.

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman mukaan kuntien verotulojen ennustetaan vuonna 2025 kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024.

Kunnallisvero

Vuonna 2025 kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan noin 10,3 miljardia euroa ja kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 miljardia euroa. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veroperustemuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä lisätään poistamalla tulosta tehtävä ansiotulovähennys ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Edellinen kasvattaa kunnallisverotuloja vuonna 2025 noin 338 miljoonaa euroa, mutta kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti.

Työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus. Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan, ja nollapäästöisten työsuhteautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella. Työsuhdeautoihin liittyvä verotuki vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon. Osana julkisen talouden sopeuttamista eläketulovähennystä kiristetään siten, että pienempien eläkkeiden verotus ei kiristy, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan ja kotitalousvähennystä supistetaan.

Kunnallisveron tuottoa vuonna 2025 kasvattavat noin 82 miljoonalla eurolla vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin kuntien ja valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Yhteisövero

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan vuonna 2025 1,8 miljardia euroa. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025-2028 keskimäärin noin neljä prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti.

Yhteisöveron tuottoa pienentävät vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin. Kyseistä muutosta ei kompensoida kunnille.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuottoarvio vuonna 2025 on noin 2,4 miljardia euroa, eli noin 39 miljoonaa euroa vuoden 2024 kiinteistöveroarviota enemmän. Kiinteistöverotuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Kaivosmineraalivero

Uuden kaivosmineraaliveron tuoton arvioidaan olevan noin 32 miljoonaa euroa vuonna 2025. Tästä kaivosten sijaintikuntien osuus olisi noin 19 miljoonaa euroa. Kaivosmineraaliveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 18,5 prosentin vuosivauhtia.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2025, Syksy 2024 (23.9.2024)

2.3. Kuntien valtionavut

Kuntien valtionavut koostuvat laskennallisista valtionosuuksista, verotulojen menetyskorvauksista ja valtionavustuksista.

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 miljardia euroa vuonna 2025. Valtionavut kasvavat noin kahdeksan prosenttia vuodesta 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 miljardia euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 miljardia euroa ja muut valtionavut noin 0,4 miljardia euroa. Valtionapujen rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 miljoonalla eurolla. Valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 miljoonalla eurolla.

Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2025, Syksy 2024 (23.9.2024)

2.4. Taivassalon kunnan talouden ja toiminnan lähtökohdat

2.4.1. Toiminta ja talous

Taivassalon kunnan vuoden 2024 toiminta on tähän mennessä toteutunut pääosin suunnitellusti. Talouden toteuma vuoden 2024 kolmen ensimmäisen kvartaalin osalta on toteutunut koko kunnan tasoisesti laskennallista talousarviota positiivisemmin. Sekä konsernihallinnon että teknisen toimialan talouden toteuma ovat toteutuneet laskennallista talousarviota paremmin talousarviossa pysyen. Sivistystoimiala on ylittänyt laskennallisen talousarvion ja etenkin sivistystoimen palkkakustannukset ovat ylittyneet merkittävästi. Toimialoilta on pyydetty säästötoimenpiteitä loppuvuodelle, jotta kustannukset pysyisivät talousarviossa. Vuoden 2024 talous tulee tämänhetkisten tietojen valossa toteutumaan talousarviossa arvioitua positiivisemmin.

Kaikkia kuntia, myös Taivassaloa, haastaa vielä tänä kuluvana vuonna ja myös tulevalla taloussuunnitelmakaudella kuitenkin olemassa oleva maailman epävarma tilanne sekä kustannuksiin ja korkoihin liittyvät muutospaineet.

Merkittävin vuoden 2025 kuntien toimintaan vaikuttava toiminnallinen muutos on TE-palveluiden järjestämisen vastuun siirtyminen valtiolta kunnille. TE-uudistuksen kunnille lopulta aiheuttamat

suorat ja epäsuorat kustannukset ovat vielä tässä vaiheessa vaikeasti arvioitavissa. Lisäksi maailman tämänhetkisen tilanteen tuomat lisähaasteet muun muassa varautumiseen liittyen tuovat kuntien talouden ennustamiseen lisähaastetta.

Yksi kuntien rahoituspohjaan merkittävästi vaikuttava uudistus on käynnissä oleva kuntien valtionosuusuudistus. Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi tullut voimaan vuoden 2026 alusta. Valtiovarainministeriö tiedotti 22.10.2024, että valtionosuusuudistus siirtyy vuodella eteenpäin. Tiedotteessa todetaan, että on tärkeää, että uudistus nojaa vahvaan tietopohjaan. Lisätietoa tarvitaan vielä muun muassa erilaisten demografisten muututtujen vaikutuksesta.

Taivassalon kunnan vuoden 2023 tilinpäätös oli 140 545 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2023 tulokseen vaikutti vielä niin kutsutut verohännät, mikä siivitti useiden kuntien tuloksia positiiviseksi. Taivassalon kunnan taseessa on kumulatiivista ylijäämää noin 8,7 miljoonaa euroa. Taivassalon kunnan vuoden 2025 talousarvion tulos on noin -0,5 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Vahvasta kumulatiivisesta ylijäämästä huolimatta kunnan toiminnoissa tulee taloussuunnitelmakaudella panostaa kustannustehokkuuteen ja toimintojen huolelliseen suunnitteluun, jotta talouden suunta ja tuloskehitys saadaan tulevaisuudessa myös vuositasolla jälleen positiiviselle uralle. Palvelurakenteita on tarkoituksenmukaista tarkastella ja kehittää mahdollisuuksien mukaan toimintaympäristön muutosten mukaisesti. Toiminnan ja talouden yhteys tulee huomioida, jotta merkittävät alijäämät voidaan tulevina vuosina välttää.

Kuntatalousanalyttikkojen mukaan kuntien sopeutuspaineet voivat tulevien vuosien aikana olla jopa 10-15 prosenttia toimintakatteesta. Kuntien tuleekin pohtia mahdollisia sopeutuskeinoja. Soteuudistuksen myötä palveluiden osalta kuntien suurin yksittäinen toimiala on sivistystoimi. Syntyvyyden laskuun perustuvat väestöennusteet ovat muuttaneet ja muuttavat kuntien varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeiden ja -tarjonnan kehittymisnäköymiä. Tilastotietojen mukaan peruskoulussa olevin lasten määrä vähenee historiallisen paljon vuoteen 2030 mennessä, ja esimerkiksi 118 kunnassa syntyy alle yksi koululuokallinen (alle 25 oppilaan ryhmä) lapsia. Valtaosa kunnista pohtiikin tarkoituksenmukaisesti muutoksia päiväkotij- ja kouluverkkoonsa. Ylipäätään kuntien tulisi tarkastella palvelutarjonnan tasoa, sekä sen myötä henkilöresurssintej- ja ryhmäkokoihin peilaten. Kokonaisuudessa suositellaan huomioitavaksi lasten määrän vaikutus opetusryhmiin, opettajamääriin, ohjaajiin ja avustajiin, ravintopalveluihin, työllisyyteen, verotuloihin ja tyhjentyvien rakennusten jatkokäytön tarkasteluun. Analyttikoiden esityksissä tuodaan esille myös kuntien välisen yhteistyön hyödyntämisen mahdollisuudet ja vaikutukset. Myös Taivassalon peruskouluikäisten lasten määrän on arvioitu vähenevän.

Kunnan tulevan ja tulevien vuosien toimintaan ja talouteen vaikuttavien uudistusten vaikutukset tulevat olemaan osaltaan merkittävässä roolissa kunnan tulevien vuosien taloudelliselle kehitykselle. Isoja, koko kuntaa ja kaikkia kuntalaisia koskevia päätöksiä ennen tulee varmistaa, että kunnan toiminnan kaikki palvelutuotannon osa-alueet toimivat palveluiden tuottamisessa hyvällä laatu- ja tasolla, samalla noudattaen kunnanhallituksen ja valtuuston asettamia raameja ja toimien kustannustehokkaasti. Talousarviovuonna 2025 on tarkoituksenmukaista varmistaa, että henkilöstöresurssit ja kustannukset kohdistuisivat ilman varsinaisia sopeuttamis- tai palveluiden tasoa heikentäviä säästötoimia oikealla tavalla. Lisäksi tulee varmistaa, että kaikkien henkilöstöryhmien osalta noudatetaan samoja periaatteita, oikeudenmukaisuus ja avoimuus huomioiden.

Talousarviovuonna on tarpeellista käydä läpi ja pohtia organisaation rakennetta sekä muun muassa eläköitymisten ja muiden luonnollisten muutosten yhteydessä tehtävänkuvien sisältöjä ja mahdollisia tehtävien uudelleen määrittelyjä, mikäli se on kunnalle tulleiden uusien tehtävien ja ylipäätään toimintojen resursoinnin ja palvelujen laadukkaan järjestämisen kannalta kokonaisuudessaan järkevää ja tarkoituksenmukaista.

Taivassalon kunnalla ei itsellään ole lähivuosina suunnitelmassa valtavan suuria investointeja. Talousarviossa 2025 esitetään maltillista investointisuunnitelmaa, joka on noin puolet kulu-

vuoden muutetun talousarvion investointimäärästä. Investointien määrä talousarviossa on 0,8 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin osalta jätevesien johtamiseen liittyvä investointitarve tulee taloussuunnitelmakaudella lisäämään kuntakonsernin investointimäärää, mikä väistämättä lisää koko kuntakonsernin lainamäärää. Kunnan lainamääräarvio vuoden 2025 lopussa on 6,2 miljoonaa euroa (3 607 euroa/asukas).

Kunnalta ja kuntakonsernilta edellytetään kokonaisuudessaan tarkkaa toiminnan ja talouden tarkastelua ja ajantasaista reagoitua koko taloussuunnitelmakauden ajan.

Taivassalo on sijainniltaan, turvallisuudeltaan ja laadukkailta palveluiltaan lapsiperheille houkutteleva asuinkunta, minkä vuoksi meidän tulee tehdä toimenpiteitä asunto- ja tonttitarjonnan parantamiseksi, jotta muuttohalukkaille ihmisille olisi tarjolla asumisen mahdollisuuksia. Kunnassa on tarkoitus käynnistää alueiden tarkastelua mahdollisia kaavoituksellisia toimia varten.

Kuluvan vuoden 2024 alkuperäinen talousarvio valmisteltiin -557 397 euroa alijäämäiseksi. Kuntatalouden kohdatessa suuria toiminnallisia ja taloudellisia haasteita tulevina vuosina, on erittäin tärkeää seurata ja analysoida kunnan talouden tilaa sekä reagoida ajantasaisesti. Kustannustaso pitää pystyä pitämään talousarvion mukaisena tai positiivisempana kaikilla toimialoilla. Tämä edellyttää toimialajohtajilta ja esihenkilöiltä jämäkkyyttä sekä toiminnan ja talouden ajantasaista seuranta ja mahdollisiin ylityksiin reagoimista.

Kunnan strategiset arvot hyväksyttiin vuoden 2022 lopulla. Kunnan strategisten arvojen lisäksi strategiakokonaisuuden valmiiksi saattamiseksi strategiatyötä jatkettiin syksyllä 2023. Strategian strategiset painopisteet ja strategiset tavoitteet hyväksyttiin talousarvion 2024 hyväksymisen yhteydessä valtuustossa 11.12.2023 § 24.

Vuoden 2025 talousarvioprosessin valmistelun yhteydessä, kunnan johtoryhmässä on edelleen kirkastettu ja täsmennetty toiminnallisia tavoitteita ja niiden mittareita. Mittareiden kehittämistä toimialojen osalta on kuitenkin edelleen syytä jatkaa, jotta niitä saadaan yhä konkreettisemmiksi ja toimintaa realistisesti kuvaaviksi ja ohjaavaksi. Strategiaa sekä positiivista ja oikeudenmukaista toimintakulttuuria jalkautetaan edelleen talousarviovuonna 2025. Talousarviovuonna koko kuntatasoisesti painotetaan strategian ja uuden toimintakulttuurin merkitystä kunnan toimintaperiaatteissa. Koko kuntaorganisaatiossa korostetaan ja toteutetaan oikeudenmukaisuuden periaatetta ja kannustetaan kauniiseen, kanssaihmiä kunnioittavaan käytökseen.

Taivassalon kunnan talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2027 on laadittu valtuuston marraskuussa 2023 päättämien veroprocenttien mukaan kunnallisveroprocentin ollessa 6,9 prosenttia. Lautakunnat ovat huomioineet mahdollisen kustannustason nousun omissa suunnitelmissaan. Palkankorotusten osalta korotusprosenttina on talousarviovuonna käytetty 2,0 prosenttia. Verotulot ja valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton laskelmien avulla.

Usean suomalaisen kunnan tapaan, vuoden 2025 talousarvio on alijäämäinen. Lautakuntakäsittelyiden jälkeen vuoden 2025 alijäämä oli -626 767 euroa. Kunnanjohtajan talousarvioesityksessä alijäämää on pienennetty ja esityksessä alijäämän määrä on -513 331 euroa. Vuosikate on plusmerkkinen, 38 669 euroa. Vuosikate ei kata poistoja taloussuunnitelmakaudella. Positiiviseen tulokseen pääseminen taloussuunnitelmavuosina 2026-2027 edellyttää sopeutustoimia. Sopeutustoimien luonne ja määrä on tarkoituksenmukaista vahvistaa kuntiin vaikuttavien valtakunnallisten toiminnallisten muutosten sekä kuntien rahoitusjärjeselmäuudistuksen kuntakohtaisten vaikutusten selviämisen jälkeen. Mahdollisten sopeutustoimien oikea-aikaisuus ja realistisen tarpeen mukaisen määrän selvittäminen ja sopeutustoimien oikein kohdistaminen palvelujen laatua mahdollisimman vähän heikentäen ovat sekä kunnan toiminnan, talouden, elinvoiman ja työtekijöiden etu. Taloussuunnitelmavuosien taloudellisissa laskelmissa sopeutustoimet on merkattu siten, että ne vaikuttavat vuosikatteeseen. Sopeuttamistoimet tulevat sisältämään sekä tulojen lisäyksiä että kulujen vähennystä.

Kuntalain 5 luvun 22 §:n mukaan *"Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista järjestämällä esim. mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun."* Taivassalon kunnan talousarviossa 2025 huomioidaan osallistuva budjetointi 10 000 euron investointimäärärahalla.

Merkittävimmät riskit, joita vuosien 2025-2027 talouden ennuste sisältää, ovat:

- jatkuva epävarmuus
- verotulojen ja valtionosuuksien kehitys
- TE-uudistuksen vaikutukset
- maailman tilanteen, kuten sotien vaikutus
- kustannusten sekä korkojen kehitys
- hyvinvointialueen palveluverkkoratkaisujen vaikutus
- valtion hallitusohjelman toimenpiteiden vaikutus kunnan toimintoihin ja talouteen
- tulevat investointitarpeet ja niiden vaikutus kunnan talouteen.

Muutokset organisaatiossa:

Taivassalon kunnan johdossa tapahtui vuonna 2024 rehtori-sivistystoimenjohtajan vaihdos. Ma. rehtori-sivistystoimenjohtaja aloitti 18.11.2024 virassaan.

2.4.2. Strategia

Strategian arvot

Valtuusto hyväksyi Taivassalon kunnan strategian arvot kokouksessaan 14.11.2022 § 26.

Visio: Vain taivas Rajana

Arvot:

- **Kauneus: Taivassalo on kaunis, viehättävä ja pittoreski. Me satsaamme ympäristön viihtyvyyteen. Kauniit ajatukset, kaunis puhe ja kaunis käytös.**
- **Onnellisuus: Taivassalola tituleerataan onnellisten saareksi. Täällä on onnellista asua ja elää ja yrittää. Pidämme huolta ihmisistä, itsestämme ja toisistamme sekä luonnosta. Positiivisuus tuo onnellisuutta.**
- **Yhdessä: Yhdessä tekeminen ja yhteisöllisyys on tärkeää. Kaikilla on vastuu niin kehittämisestä, ideoista, kestävästä toiminnasta ja Taivassalon positiivisesta viestimisestä sekä viihtyisyydestä. Teemme yhteistyötä moneen eri suuntaan.**

Strategiset painopisteet ja strategiset tavoitteet

Kunnan strategisten arvojen lisäksi strategiakokonaisuuden valmiiksi saattamiseksi strategiatyötä jatkettiin syksyllä 2023. Strategian strategiset painopisteet ja strategiset tavoitteet hyväksyttiin talousarvion 2024 hyväksymisen yhteydessä valtuustossa 11.12.2023 § 24.

Syksyllä 2024, vuoden 2025 talousarvioprosessin valmistelun yhteydessä, kunnan johtoryhmässä on edelleen kirkastettu ja täsmennetty toiminnallisia tavoitteita ja niiden mittareita. Mittareiden kehittämistä toimialojen osalta on kuitenkin edelleen syytä jatkaa, jotta niitä saadaan yhä konkreettisemmiksi ja toimintaa realistisesti kuvaaviksi ja ohjaaviksi. Strategian sekä positiivisen ja oikeudenmukaisen toimintakulttuurin jalkauttamista jatketaan edelleen talousarviovuonna 2025. Toimialajohtajien ja esihenkilöiden tulee painottaa yksiköissään strategian ja uuden toimintakulttuurin merkitystä kunnan kehittymisessä valtuuston hyväksymän strategian ja tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi toimialajohtajien ja esihenkilöiden tulee korostaa ja toteuttaa oikeudenmukaisuuden periaatetta. Koko kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden toivotaan arvostavan kunnan arvoja ja toteuttavan arvojen mukaista käyttäytymistä.

Kuntastrategia ja sen toteuttamistoimenpiteet tarkistetaan valtuustokausittain tai tarvittaessa. Strategia on voimassa, kunnes päivitys hyväksytään valtuustossa. Kuntaorganisaatiossa tehdään jatkuvasti strategiatyötä yhteistyössä kunnan viranhaltijoiden ja työntekijöiden sekä luottamushenkilöiden kanssa. Myös kunnan sidosryhmiä huomioidaan strategiatyössä.

Taivassalon kunnan strategiset painopisteet ja strategiset tavoitteet pohjautuvat Taivassalon arvoihin. Arvot näkyvät painopisteiden yhteydessä sekä ohjaavat strategisia tavoitteita.

Elinvoimainen ja vetovoimainen kunta

Strateginen painopiste	Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari
Yhdessä: Elinvoimainen ja vetovoimainen kunta	Yritysten toimintaedellytysten edistäminen ja yritysysteistyön kehittäminen*	Yritystapaamisten järjestäminen ja keskusteluyhteyden ylläpitäminen	Yrityskontaktien ja tilaisuuksien määrä
		Elinvoimaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	Toteutunut K/E
	Maltillinen asukasmäärän kasvu	Laadukkaat ja hyvämaineiset peruspalvelut Asuntotarjonnan lisäämisen edistäminen, kaavoitusmahdollisuuksien kartoittaminen, kaavoituksen käynnistäminen erikseen täsmennettävien alueiden osalta.	Asukasmäärän kehitys Kaavoituskatsaus K/E Kaavoitustoimenpiteiden käynnistäminen K/E
	Kunnan tunnettuuden lisääminen	Panostetaan kunnan markkinointiin ja viestintään kohderyhmäkohtaisesti. Viestintäsuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen	Media-aktiivisuuden lisääntyminen K/E Toteutunut K/E
	Kunnan vetovoimatekijöiden vahvistaminen	Yhteistyön lisääminen ja ylläpitäminen kunnan vetovoimatekijöiden kehittämiseksi	Toteutunut K/E -kumppanuus-sopimukset X kpl -elinvoimaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen

Tasapainoinen ja kehittämisen mahdollistava talous

Strateginen painopiste	Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari
Yhdessä, Onnellisuus: Tasapainoinen ja kehittämisen mahdollistava talous	Talouden tasapaino	Toiminnan ja talouden ajantasainen seuranta ja analysointi toimialoilla	Säännöllinen raportointi toimielimissä K/E
		Investointien toteutus, seuranta ja raportointi vastuutoimialalla	Puolisvuotisraportointi toimielimissä K/E
		Kuntatasoisten mittareiden seuraaminen vuosittain, raportointi tilinpäätöksessä	Kunta: Vuositulo Vuosikate/Poistot, % Kertynyt yli-/alijäämä Kertynyt yli-/alijäämä eur/asukas Lainamäärä Lainamäärä eur/asukas Konserni: Vuosikate/Poistot % Kertynyt yli-/alijäämä Kertynyt yli-/alijäämä eur/asukas Lainat ja vuokravastuut Lainat ja vuokravastuut/ eur/asukas Laskennallinen lainanhoitokate
	Toiminnan ja talouden yhteyden huomiointi palvelutuotannossa	Palvelutuotannon tehostaminen ja vaihtoehtoisten toimintatapojen etsiminen Resurssien mahdollistaman laatutason ylläpitäminen Palvelujen tuottaminen ja järjestäminen annetuilla resursseilla	Talousarviossa määritettyjen toimintojen toteuttaminen talousarviomäärähoilla. Toiminnan tuottojen ja kulujen netto +/- 5% hyväksytystä talousarviosta.

Asukkaiden ja kunnan henkilöstön hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen

Strateginen painopiste	Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari
Onnellisuus, Yhdessä: Asukkaiden ja kunnan henkilöstön hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen	Kuntalaisten osallistaminen kunnan kehittämiseen	Osallistava budjetointi	Määräraha 10 000 eur
	Kausiasukkaiden ja monipaikkaisten ihmisten osallistaminen kunnan kehittämiseen	Yhdistysillat	Toteutunut K/E
		Silakrysäys 2025	Toteutunut K/E
	Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen mahdollistavat toimenpiteet	Liikuntaan ja ulkoiluun houkuttelevien toimintojen kehittäminen ja omaehtoiseen liikuntaan kannustaminen	Tehdyt kehitystoimet
		Terveellisen ravitsemuksen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Kansallinen kouluruokasuositus käytössä K/E
		Hyte-kertoimen parantuminen ja hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteiden näkyminen kunnan toiminnassa.	HYTE-kerroin X
	Henkilöstön jaksamista tukeva kannustava ja osallistava kulttuuri Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen Henkilöstön ja esimiestyön ohjaus ja tukeminen	Henkilöstösuunnittelun- ja tuen riittävä operatiivisen työn resursointi toimialoilla* Esihenkilöpalaverit Koulutusportaali käytössä Kehityskeskustelut*	Toteutunut K/E
	Henkilöstön osaamisen kehittämisen mahdollistaminen	Henkilöstöraportin ja koulutussuunnitelman toteuttaminen Henkilöstön koulutusportaalin käyttöön kannustaminen	Toteutunut K/E Koulutusportaali käytössä K/E

*Kehityskeskustelun tulee käydä vuosittain esihenkilön vetämänä. Kuntatasoisista toimista ole tämän lisäksi erillistä mainintaa enää toimialojen taulukoissa.

Kauniit ja houkuttelevat asuin- ja elinympäristöt

Strateginen painopiste	Strateginen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Mittari
Kauneus: Kauniit ja houkuttelevat asuin- ja elinympäristöt	Viihtyisä ja hyvinhoidettu ympäristö kunnan käyntikorttina	Asuinalueiden ympäristönhoidon hyvän tason ylläpitäminen	Arvio tasosta Saatu palaute
		Kaavoitettujen alueiden ja myytävien tonttien ympäristön houkuttelevuuden, viihtyisyyden ja toiminnallisuuksien kehittäminen*	Tehdyt toimenpiteet
	Ympäristön, ilmaston ja Saaristomeren tilan huomioiminen	Saaristomeren suojelullisiin/hoidollisiin toimiin osallistuminen resurssien puitteissa	Toteutunut K/E
		Metsien hoito metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Toteutunut K/E
		Ilmastosuunnitelman loppuunsaattaminen	Toteutunut K/E
	Kestävän kehityksen periaatteiden toteutumisen edistäminen	Toteutetaan kierrätystä mahdollisuuksien mukaan ja lisätään kierrätystietoisuutta	Toteutunut K/E

*Edellyttävät toteutuakseen käyttötalouden ja investointimäärärahojen hyväksymistä kyseisiä suunnitelmia varten. Taulukko päivitetään hyväksytyn tilanteen mukaiseksi.

2.4.3. Elinvoima

Elinvoiman käsite ymmärretään nykyään WSP:n elinvoimakyselyn mukaan ”*elinkeinotoiminnan ja saavutettavuuden edistämisen lisäksi investointeina, muuttovirtoina, vierailijamäärinä, elinympäristön ja palvelukokemuksen laatuina sekä kulttuurisiin aktiviteetteihin kytkeytyvänä kysymyksenä, jotka ovat alueille elintärkeitä.*”

WSP:n vuosittaisessa elinvoimakyselyssä mitataan tulevaisuusvalmiuden vahvistamisen tärkeitä tekijöitä kolmen pääteeman kautta:

- Inhimillinen pääoma: väestö, osaaminen, haavoittuvuus
- Tuottavuuden ja talouden tekijät: työllisyys, työvoima, ansiotaso, yritykset ja kuntatalous
- Vihreä rakennemuutos: kasvihuonekaasupäästöjen väheneminen, investoinnit, vastuullinen resurssien käyttö ja kuluttaminen.

Vuosittain kärkipaikkoja kyselyssä pitävät isot tai isohkot kaupungit sekä viime vuosina myös jotkin kaupungit, joiden panostukset niin henkilöresursoinnin kuin euromääräisten osalta ovat olleet toiminnallisuuksiin nähden mittavia.

Vuoden 2024 elinvoimakyselyn mukaan Taivassalo sijoittuu 293 kunnan kuntajoukossa sijalle 119 elinvoimaindeksi ollessa 112. Kuntamme sijoitus on noussut kahdeksan sijaa. Myös elinvoimaindeksi on parantunut. Verrattuna vuoden 2023 elinvoimaindeksiin vuoden 2024 tulosta voi pitää suurena voittona. Aiemmin kuntamme sijoitus ja pisteluku heikentyivät, kun nyt vuoden 2024 tuloksissa sekä sijoituksessa että pisteluvussa oli parannusta.

Taivassalon elinvoimaisuuden parantamiseksi ja vetovoiman lisäämiseksi elinvoimanäkökulma on kuluneen vuoden aikana nostettu esiin itse strategiatyössä, uuden strategian painopisteissä sekä varsinaisessa toiminnassa. Kuntaan osoitettiin maakunnallinen Varsinais-Suomen Yrittäjien vuoden 2024 Elinvoiman edistäjä -tunnustus. Kyseisen huomionosoitus on osoitus siitä, että myös pienet kunnat voivat viranhaltijoiden, luottamushenkilöiden ja yrittäjien kanssa tehdä yhteistyössä oikein toimien merkittävääkin elinvoimatyötä. Taivassalon kunnan uuden strategian yksi strategisista painopisteistä on ”Elinvoimainen ja vetovoimainen kunta”.

Taloussuunnitelmakaudella yritysten toimintaedellytyksiä pyritään edistämään. Lisäksi kehitetään yritysyritysyhteistyötä sekä yritystapaamisten ja keskustelun määrää lisätään.

Vuoden 2024 aikana on aloitettu elinvoimaohjelman valmistelu. Elinvoimaohjelma valmistuu vuoden 2025 alkuvuoden aikana. Kunnan elinvoimaa ja vetovoimaa pyritään lisäämään myös kunnan tunnettuuden lisäämisellä muun muassa kunnan markkinointiin ja viestintään panostamalla eri kohderyhmät huomioiden.

2.4.4. Väestö

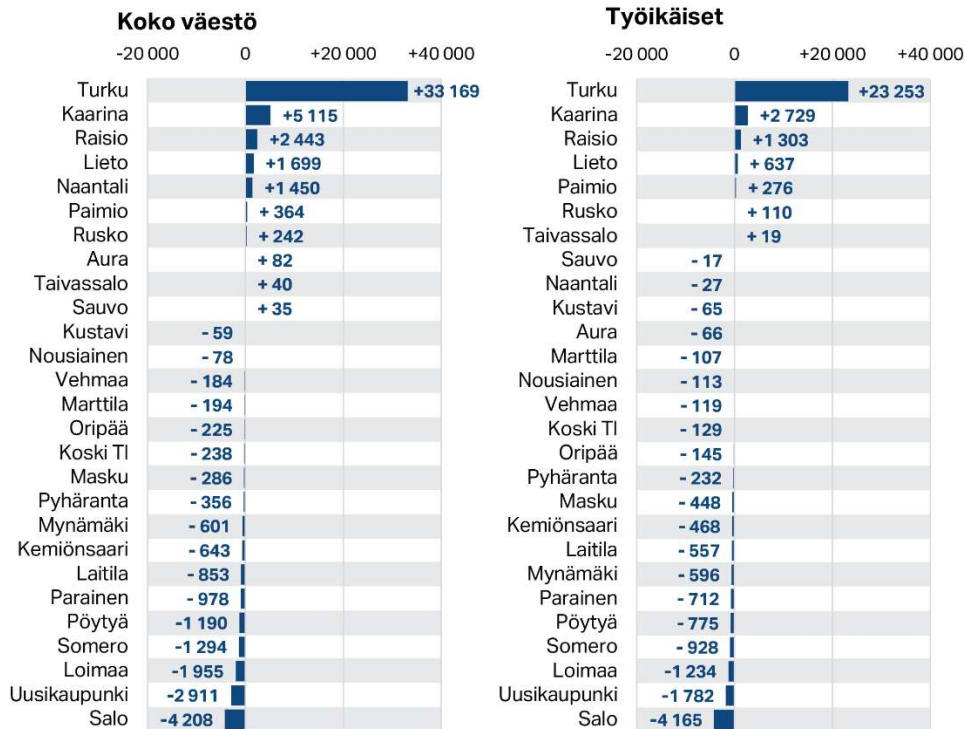
Taivassalon kunnan väkiluku on vuoden 2024 aikana pysynyt tasaisena vuoden 2023 lokakuun lopun tilanteeseen nähden. Lokakuun 2024 ennakotiedon mukaan väkiluku oli 1691 asukasta (lokakuu 2023 1691 asukasta). Vuoden 2023 lopussa Taivassalossa oli 1705 asukasta.

Kunnan asukkaista on viimeisimmän virallisen tiedon mukaan (TP2023) alle 15-vuotiaita noin 12,8 prosenttia. Varsinais-Suomen keskimääräinen alle 15-vuotiaiden osuus oli vuonna 2023 14,1 prosenttia. 15-64-vuotiaiden osuus on 51,3 prosenttia (V-S 61,8 prosenttia) ja yli 64-vuotiaiden osuus 36 prosenttia (V-S 24,1 prosenttia).

Kunnan väkiluvun arvioidaan kasvavan taloussuunnitelmakaudella maltillisesti. Vuonna 2024 aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n päivittämän, vuoteen 2040 saakka ulottuvan väestöennusteen mukaan Taivassalon väestömuutos vuoteen 2024 olisi +40 asukasta. Merkille pantavaa on, että Taivassalo on Vakka-Suomen kunnista ainut kunta, jonka väestömuutos on kyseisen ennusteen mukaan positiivinen.

Varsinais-Suomen kuntien väestömuutos 2023–2040

(MDI:n väestöennuste 2024, perusura, henkilöä)

Myös Tilastokeskuksen vuonna 2021 päivittämässä väestöennusteessa vuosille 2020–2030 Taivassalon kunnan väestömuutoksen ennustetaan olevan positiivinen, +39 asukasta. Tilastokeskuksen väestöennusteessa Varsinais-Suomen 27 kunnasta vain 10 kunnan väestöennuste kyseisenä ajanjaksona on positiivinen.

Kunnan vetovoiman lisäämiseen kohdistuvien toimenpiteiden myötä asukasluvun on mahdollista kasvaa vielä ennustettuaakin enemmän.

Kunnan vetovoimaan ja elinvoimaan on kuluneen vuoden aikana tehty ja tullaan myös suunnitelmakaudella tekemään panostuksia. Kunnan erinomaisesta ja laadukkaasta palvelutarjonnasta, kauniista luonnosta sekä Uudenkaupungin ja Turun suunnan työmahdollisuuksien läheisyydestä viestitään eri tavoin.

Asukasluvun kasvun ja asukkaiden viihtymisen kannalta on tärkeää panostaa myös olemassa olevan tonttitarjonnan ympäristöjen viihtyisyyteen ja tonttien markkinointiin. Kunnalla on tällä hetkellä tonttivarannossaan 11 omakotitonttia, neljä vapaa-ajantonttia ja kaksi kaavoitettua rivitalotonttia. Vuoden 2025 aikana on tarkoitus kartoittaa uusia kaavoitettavia alueita asunto-, vapaa-ajanasunto- sekä yritystonttien osalta.

2.4.5. Työttömyys

Syyskuussa 2024 Taivassalossa oli 76 työtöntä työnhakijaa, mikä on 10 henkilöä edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa enemmän. Taivassalon työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli syyskuussa 2024 10,7 prosenttia. Varsinais-Suomen kuntien keskimääräinen työttömyysprosentti oli syyskuussa 2024 9,8 prosenttia ja koko maassa 10,4 prosenttia.

2.4.6. Henkilöstömäärä 2023-2025

Henkilöstömäärä 2023-2025	TP 2023	TA2024	TA2025
Konsernipalvelut			
vakituiset	2	3	3
määräaikaiset	0	0	0
Konsernipalvelut yhteensä	2	3	3
Sivistyspalvelut			
vakituiset	38	36	44
määräaikaiset	16	12	9
Sivistyspalvelut yhteensä	54	48	53
Tekniset palvelut			
vakituiset	20	20	22
määräaikaiset	2	4	0
Tekniset palvelut yhteensä	22	24	22
Koko kunta			
vakituiset	60	59	69
määräaikaiset	18	16	9
Taivassalon kunta yhteensä	78	75	78

2.4.7. Talousarvion keskeiset tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2023	TA2024	TA2025	muutos% TA2025 vrt. TA2024
asukasluku*	1 705	1 695	1 708	0,8
henkilöstömäärä**	60	59	69	16,9
toimintatuotot, €	1 248 075	1 042 000	1 096 971	5,3
toimintakulut, €	-6 090 224	-6 218 972	-6 729 084	8,2
toimintakate, €	-4 842 149	-5 176 972	-5 632 113	8,8
verotulot, €	4 013 269	3 925 136	4 044 976	3,1
valtionosuudet, €	1 688 542	1 489 479	1 851 706	24,3
vuosikate, €	725 069	2 603	38 669	1 385,6
tilikauden ylijäämä/alijäämä, €	140 545	-557 397	-513 331	-7,9
investoinnit, netto €	1 066 000	1 224 200	793 600	-35,2
lainamäärä 31.12. €	6 746 159	6 454 425	6 162 691	-4,5
lainaa yht. €/asukas	3 957	3 808	3 607	-5,3

* TP2023 vahvistettu asukasluku

** Vakituinen henkilöstö

Vuoden 2025 talousarviossa koko kunnan tuottojen volyymi ilman rahoitustuottoja on 6 993 653 euroa. Verotulot ovat 4 044 976 euroa ja valtionosuudet ovat 1 851 706 euroa. Toimintatuottojen osuus on 1 096 971 euroa.

Toimintakulut ovat kokonaisuudessaan 6 729 084 euroa. Toimielimittäin toimintakulut jakaantuvat seuraavasti: kunnanhallitus 1 301 939 euroa, sivistyslautakunta 3 118 757 euroa ja rakennetun ympäristön lautakunta 2 308 388 euroa. Toimintakuluista suurin kuluerä on henkilöstökulut, jotka ovat yhteensä 3 854 367 euroa. Toiseksi suurin kuluerä on palvelujen ostot, joiden määrä talousarviossa on 1 665 597 euroa.

Taivassalon kunnan vuoden 2025 talousarvion tulos on -513 331 euroa alijäämäinen. Investointien määrä talousarviossa on 793 600 euroa. Lainamääräarvio vuoden 2025 lopussa on 6 162 691 euroa. Lainamäärä asukasta kohti vuoden 2025 lopussa on 3 607 euroa/asukas.

3. Riskienhallinta

Kuntalain 14 §:ssä säädetään valtuuston tehtävistä. Valtuusto päättää muun muassa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallituksen tulee puolestaan huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston päätöstä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista tulee noudattaa myös kunnan tytäryhteisöissä. Tytäryhteisön hallitus vastaa yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta.

Hallintosäännön mukaan lautakunnat vastaavat toimialallaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä raportoivat kunnanhallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnanjohtaja sekä toimialojen ja tulosalueiden johtavat viranhaltijat vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta toimialallaan ja tulosalueellaan, ohjeistavat alaisiaan toimintayksiköitä sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Toimintayksiköiden esimiehet vastaavat yksikön riskien tunnistamisesta, arvioinnista, riskienhallinnan toimenpiteiden toteutuksesta ja toimivuudesta sekä raportoivat kunnanhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Konsernijohto vastaa konserniyhteisöjen ohjauksesta sekä yhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen ja tuloksellisuuden valvonnasta.

Sisäistä valvontaa suoritetaan erilaisten raportointikäytäntöjen ja työprosessien kautta sekä päivittäisten työtehtävien ja johtamiskäytäntöjen osana. Kunnan johtavat viranhaltijat seuraavat osaltaan vastuualueidensa määrärahojen käyttöä, erilaisten rakentamis- ja muiden suunnitelmien laadintaa ja päätösten toimeenpanoa. Kunnanhallitus ja lautakunnat seuraavat toiminnan ja talouden tilannetta sekä vastuualueensa investointien toteutumista ja valmiusastetta säännöllisesti. Investointien toteutumisen tilanteesta raportoidaan hallitukselle neljännesvuosittain. Kunnan talouden toteutumisen neljännesvuosiraportti saatetaan valtuustolle tiedoksi.

Kuntakonserniin kuuluu kuntayhtymien lisäksi kaksi kunnan määräysvallassa olevaa osakeyhtiötä, joille on annettu konserniohje. Yhtiöiden sisäinen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää noudattaen hallintosäännön ja konserniohjeen määrittelyjä.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa, jonka tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Riskienhallinta kytketään organisaation strategiaan, toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan kunnan toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta, parantaa raportoinnin luotettavuutta, varmentaa lakien ja ohjeiden noudattamista sekä turvata voimavarojen kohdentamista.

Riskit jaotellaan neljään ryhmään:

- strategiset riskit
- taloudelliset riskit
- toiminnalliset riskit
- vahinkoriskit

Strategiset riskit uhkaavat kunnan tavoitteiden ja strategian toteuttamista vaarantaen toiminnan edellytykset ja vision toteutumisen. Strategiset riskit liittyvät keskeisesti strategian toteuttamisen mahdollisuuksiin ja etenkin ulkoisen toimintaympäristön muutoksiin.

Taloudelliset riskit liittyvät sisäisiin tai ulkoisiin taloudellisiin tekijöihin, sijoituksiin, rahoitukseen sekä rahoitusmarkkinoihin.

Toiminnalliset riskit liittyvät palvelujen jatkuvuuteen ja riippuvuuksiin, henkilöstön toimintaan ja osaamiseen, organisaation sisäisiin prosesseihin sekä asiakasprosesseihin, palvelun epäonnistumiseen, tietojärjestelmiin, sopimuksiin sekä myös väärinkäytöksiin ja muuhun lainvastaiseen toimintaan.

Vahinkoriskit ovat usein seurausta odottamattomista ja äkillisistä, monesti vakuuttamiskelpoisista, tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoontuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus.

3.1. Strategiset riskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Kunnan ja asumisen vetovoiman riittävyys Merkittävyys: suuri	Riskinä on kunnan hidas tai negatiivinen väestönkasvu. Syntyvyys laskee ja kuolleisuus nousee, eli syntyneiden enemmisyys pienenee. Kunta kärsii muuttotappiosta. Hallintakeinoina ovat muun muassa kunnan vetovoimaisuuden lisääminen, kunnan imagon vahvistaminen, perheystävällisten palveluiden kehittäminen ja markkinointi, asumisen ja elämisen ratkaisujen monimuotoisuus, työpaikkojen luominen sekä hyvät ja monipuoliset palvelut. Tietoisella elinvoiman, vetovoiman ja pitovoiman vahvistamiseen tähtäävällä työllä, uusilla kehitysideoilla ja niiden toteuttamisella, aktiivisella ja positiivisella markkinoinnilla ja viestinnällä on mahdollisuus lisätä kunnan ja asumisen vetovoimaa sekä sitä kautta hallita kyseistä strategista riskiä.
Kuntalaisten odotuksiin vastaaminen, tavoitteiden toteutuminen strategisten arvojen ja tavoitteiden mukaisesti resurssien mahdollistamissa rajoissa Merkittävyys: kohtalainen	Riskinä on, että kuntalaisten odotukset kunnan toimintaa ja palveluita kohtaan ovat ristiriidassa kunnan resurssien mahdollistaman toiminnan ja palveluiden kanssa. Kunnan kaikkien edustajien, sekä kunnan työntekijöiden että luottamushenkilöiden, on pystyttävä lunastamaan tehdyt lupaukset. Puheiden, toiminnan, käyttäytymisen ja viestinnän tulee noudattaa kunnan arvojen mukaista toimintamallia sekä noudattaa pyrkimystä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kaunis käytös, yhteistyö ja kunnan kehittäminen ovat toiminnan kannalta erittäin merkityksellisiä ja niiden avulla saamme vietyä toiminnan kulttuurimuutosta eteenpäin. Tämä edellyttää hyvää johtamista, riittäviä ja oikein kohdistettuja resursseja sekä muutoksen määrätietoista läpivientiä. Myös tavoitteiden ja resurssien on oltava tasapainossa. On huolehdittava, että kaikki positiiviset asiat tulevat viestittyä. Jokaisen tulee tiedostaa oma mainelähettilään roolinsa – olemme sitä kaikki omissa verkostoissamme.

3.2. Toiminnalliset riskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Kyberturvallisuushkien kasvaminen, jatkuvuudenhallinta ja tietoliikennehäiriöt Merkittävyys: suuri	Riskien hallitsemiseksi on vahvistettu osaamista sekä vastuutettu tehtäviä tietoturvaan ja kyberturvallisuuteen liittyen, jatkuvuudenhallinnan edellytyksistä huolehtimiseen ja varautumiseen. Kunnan sopimuksissa kiinnitetään huomiota jatkuvuuden hallintakeinoihin.
Hajanainen kehittäminen ja toimintatavat ottaen huomioon rajalliset resurssit Merkittävyys: kohtalainen	Kehittämisen toimintamallien uudistaminen ja käyttöönotto. Toimintatapojen uudistaminen. Tavoitteiden ja tekemisen priorisointi. Kehittämistä voidaan tehdä resurssien rajoissa.
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja uudistumiskyky, työhyvinvointi ja jaksaminen Merkittävyys: suuri	Uudistumiskyvyn ja tavoitteiden saavuttaminen, hyvä johtaminen ja henkilöstön osaamisesta huolehtiminen. Muutostilanteissa osallisuuden ja yhteisöllisyyden varmistaminen ja yhteiskehittäminen. Esimiesten ja henkilöstön kouluttaminen. Yhteisöllinen työskentely ja hyvä viestintä mahdollistaa ennakointia ja muutokseen varautumista. Riittävä resursointi ja resurssien oikein kohdistaminen. Esihenkilöiden rooli on merkittävä vastualueensa resursoinnin arvioimisessa ja palveluiden laadukaan ja kustannustehokkaan toiminnan toteuttamisessa.
Avainhenkilöriskit Merkittävyys: suuri	Jossain toiminnan jatkuvuuden kannalta merkittävässä palveluissa on minimimitoitus henkilöstössä ja tietyissä avaintoiminnoissa ei ole varahenkilöä. Varautumisen ja riskienhallinnan varmistamiseksi hallinnollisten prosessien sekä henkilöstön hyvinvoinnin ja henkilöstön jaksamisen sekä esimiesten riittävän tuen varmistamiseen tulee varata riittävästi resursseja. Kyseisen riskin hallinta edellyttää tietyissä toiminnoissa lisäresursointia tai joidenkin tehtävien tekemättä jättämistä.

3.3. Taloudelliset riskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Velkataakka ja investoinnit Merkittävyys: suuri	Taivassalon kunta pyrkii investoimaan maltillisesti suunnitelmakaudella. Konsernin osalta tarvittavat mahdolliset investoinnit lisäävät velkataakkaa ja täten vaikuttavat kunnan ja kuntakonsernin taloudelliseen tilanteeseen. Rakentamishankkeiden priorisointi ja aikataulutus sekä vaihtoehtoiset toteutus- ja rahoitustavat tulee tarkastella tapauskohtaisesti. Infrahankkeiden osalta tulee tehdä priorisointeja siten, että asumisen mahdollisuuksien lisääminen lähivuosina sekä jo olemassa olevien kaavoitettujen alueiden houkuttelevuutta on mahdollista lisätä jo tulevana talousarviovuonna.
Verorahoituksen muutokset Merkittävyys: suuri	Kunnan taloudellisen toimintaympäristön riskit liittyvät keskeisesti verorahoituksen muutoksiin sekä käynnissä olevaan koko kuntakenttään vaikuttavaan rahoitusjärjestelmä uudistukseen. Suurin osa kunnan tulopohjasta perustuu verotuloihin ja valtionosuuksiin. Hallintakeinoina ovat osaltaan kunnan vetovoimasta, pitovoimasta, väestönkasvusta ja yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen.
Maaailman tämänhetkinen epävarmuus ja sodat Merkittävyys: suuri	Maaailman tämänhetkinen epävarmuus vaikuttaa monella tapaa, esimerkiksi hintatason nousuun, työllisyystilanteeseen ja verotuloihin. Ajantasainen tiedon hankinta ja äkillisiin muutoksiin varautuminen ovat avainasemassa.

3.4. Vahinkoriskit

Riski ja sen merkittävyys	Hallintakeinot
Tietosuojavelvoitteiden täyttäminen Merkittävyys: suuri	Yksi EU:n GDPR:n keskeisimmistä periaatteista on rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus, jonka mukaan rekisterinpitäjän (kunta) on pyrittävä aktiivisesti todentamaan, että se noudattaa toiminnassaan tietosuojasääntelyä. Tarvittavia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä ovat muun muassa tietosuojavaikutusten arvioinnit, rekisteröityjen oikeuksien toteuttaminen, tietosuojatyön dokumentoiminen, sopimushallinta, henkilöstön kouluttaminen ja ohjeistaminen, henkilötietojen käsittelyprosesseihin kohdistuvien riskien arvioiminen, sekä henkilötietojen tietoturvaloukkauksiin varautuminen. Riskin osoitusvelvollisuuden täyttämiseksi muodostavat muun muassa tietosuojatyön liian vähäinen resursointi, puutteet henkilöstön osaamisessa ja ohjeistuksissa, epäselvyydet henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä toimintamalleissa, prosesseissa ja vastuissa, sekä puutteet hankintoihin kohdistuvien tietosuojanäkökohtien huomioimisessa. Näihin pyritään osaltaan vastaamaan resursseja oikein kohdistamalla sekä vastuuta jakamalla.

4. Talousarvion sitovuus

4.1. Kuntalain säännökset talousarviosta ja taloussuunnitelmasta

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalaissa. Kuntalain 110 §:n mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräjassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

4.2. Talousarvion noudattaminen

4.2.1. Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toimielin on sidottu valtuuston talousarviossa hyväksytyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Talousarvion yleisperustelut ovat informaatiota, eikä niitä ole tarkoitettu sitoviksi. Talousarviossa esitetyt perustelut, tunnusluvut ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Ne tulee ottaa huomioon lautakuntien käyttösuunnitelmien valmistelussa.

Talousarvion sitovuus määräytyy lautakunnittain siten, että käyttötalousosan sitovia lukuja ovat lautakunnan ulkoiset kokonaistulot, ulkoiset kokonaismenot ja netto. Lautakunta voi suorittaa muutoksia vastuualueiden ja palveluiden välillä sekä tilien välillä. Tili- ja vastuuvapauden edellyttämä sitovuus muodostuu ulkoisesta toimintakatteesta (nettobudjetti).

Investointien osalta sitovuus on hanketasolla. Valtuusto hyväksyy vuoden 2025 talousarvion hyväksyessään vuoden 2025 investointihankkeiden aloituksen, eikä investoinneille tarvita erillistä lupaa täytäntöönpanoon muilta toimielimiltä.

Tuloslaskelman valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot toimintakatteen jälkeisten erien osalta ovat verotulot, valtionosuudet sekä korkotuotot- ja kulut.

Rahoituslaskelman sitovat erät ovat lainakannan ja antolainauksen muutokset.

Talousarviossa esitetyt tuloslaskelmat, rahoituslaskelmat ja tunnusluvut eivät ole valtuustoon nähden sitovia.

4.2.2. Talousarvion täytäntöönpano

Hallintosäännön 63 §:n mukaan kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelmansa. Lisäksi todetaan, että valtuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä erilliset talousarvion täytäntöönpano-ohjeet. Tilivelvollisista määrätään talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa.

Lautakunnat laativat hyväksytyn talousarvion perusteella käyttösuunnitelman palveluittain.

Erilliset täytäntöönpano-ohjeet esitetään luvussa 11.

Kunnanhallitus voi vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden lisäksi antaa toimialoille tarvittaessa toiminnan ja talouden seurantaan liittyviä tarkempia ja yksityiskohtaisempia menettelytapaohjeita.

4.2.3. Toiminnan ja talouden seuranta

Hallintosäännön 64 §:n mukaan toimielimet seuraavat talousarvion toteutumista vähintään kolmannesvuosittain.

Talousarvion kuukausikohtaista toteutumista seurataan toimielimissä. Kuukausikohtainen toteuma esitetään sekä toimintakatteen erien osalta että investointien toteutumisen osalta. Valtuustolle laaditaan kunnan talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta.

4.2.4. Talousarvion noudattaminen ja talousarvion muutokset

Talousarviota ja sen määräyksiä tulee noudattaa toiminnassa. Tilivelvolliset ovat vastuussa vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Vastuualueen toiminnassa tulee noudattaa hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Hallintosäännön 66 §:n mukaan talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen valtuustolle ei voi enää tehdä talousarvion muutosehdotusta.

Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää valtuusto.

Kaikista esitettävistä talousarviomuutoksista tulee informoida kunnanjohtajaa hyvissä ajoin ennen muutoksen toimielinkäsittelyä.

4.3. Taivassalon kunnan tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan ”tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.”

Taivassalon kunnan tilivelvolliset vuoden 2025 alusta alkaen ovat:

- kunnanhallituksen jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- kunnanjohtaja
- tekninen johtaja
- rehtori-sivistystoimenjohtaja

Vaikka tilivelvollisten luettelossa ei ole kaikista esihenkilöistä mainintaa, se ei poissulje esihenkilön vastuuta oman organisaation toiminnasta ja taloudesta.

4.4. Talousarviolainat ja lainanottovaltuus

Kunnan maksuvalmiutta seurataan säännöllisesti. Maksuvalmiuteen vaikuttaa tämänhetkiset valtakunnalliset ja maailmanlaajuiset epävarmuudet sekä käynnissä olevat muutokset muun muassa kuntien rahoitusmekanismiin liittyen. Tulojen suunnitellun toteutumisen sekä menojen tarkan seurannan lisäksi maksuvalmiuden kehitykseen vaikuttavat investointien käynnistymisen ajankohta, määrä ja investointien kustannustaso toteutuessaan.

Rahoituslaskelman mukaan, ilman kassavarannon huomioimista, lainanottovaltuuden määräksi muodostuu 1 046 665 euroa. Kunnan ei kuitenkaan lähtökohtaisesti tarvinne ottaa lainaa vuoden 2025 aikana hyvän kassatilanteen vuoksi.

Valtuusto asettaa talousarviossa tai erikseen tekemällään päätöksellä vuodelle 2025 rajat, joiden puitteissa lainanottovaltuuksia voidaan käyttää.

Talousarviossa esitetään seuraavaa lainanottoa koskevaa valtuutus päätöstä:

- Kunnanhallituksella on oikeus ottaa lyhyttä tai pitkäaikaista lainaa siten, että nettolainanotto vuoden lopussa on 1 046 665 euroa.
- Kunnanhallituksella on oikeus ottaa tarvittaessa tilapäisluottoa maksuvalmiuden turvaamiseksi vuoden 2025 aikana 1 046 665 euron määrään asti.
- Otettavat lainat voivat olla vaihtuvakorkoisia tai kiinteäkorkoisia.

Tytäryhtiöiden tulee pyytää kunnanhallitukselta konserniohje lainojen takaamiseen liittyen ja uuden lainan ottamiseen liittyen. Tytäryhtiöt eivät saa ottaa ulkopuolista lainarahoitusta ilman kunnan lupaa. Tytäryhtiöt kilpailuttavat ja ottavat lainansa pääsääntöisesti itsenäisesti markkinoilta. Lainatarvetilanteessa ja ennen lainan kilpailuttamista, tytäryhtiön toimitusjohtajan tulee keskustella kunnanjohtajan kanssa. Mikäli kunta antaa tytäryhtiöille lainaa sisäisenä lainana, lainanottovaltuutta kasvatetaan vastaavalla määrällä.

5. Tavoitteet kuntakonsernin tytäryhteisöille

Tytäryhteisöjen toiminta ja talous tulee olla kytkettynä kunnan strategiaan tavoitteidensa avulla. Tytäryhteisöjen tulee terävöittää strategisia tavoitteitaan vuoden 2025 aikana valtuuston hyväksymien strategisten tavoitteiden pohjalta. Kunnan yksi strateginen tavoite on talouden tasapaino. Talousarvion tavoitteissa huomioidaan myös konsernin taloudellisia tunnuslukuja.

Tytäryhteisöille asetetaan tytäryhteisökohtaiset toiminnalliset tavoitteet. Kunnan edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokoelimissa valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Tytäryhteisöjen toiminnasta raportoidaan tilinpäätöksessä, tarvittaessa toiminnan ja talouden katsauksissa sekä ajankohtaisten asioiden osalta erikseen ajankohtaistalouksissa.

Konserniohjausta suoritetaan konserniohjeiden lisäksi valitsemalla kunnan edustajat konserniyhtiöiden ja yhteisöjen hallintoon, antamalla ohjeet kunnan edustajille sekä seuraamalla yhtiöiden ja yhteisöjen raportointia.

Tytäryhteisöjen tulee pyrkiä ennalta estämään erilaisten riskien realisoituminen muun muassa toimivilla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöillä.

Tytäryhtiöiden edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kunnan johdolle ja yhtiökokousedustajien edellytetään pyytävän konserniohje yhtiökokouksen päätöksiin liittyen. Yhtiöiden tulee lähettää yhtiökokouskutsut hyvissä ajoin kunnan kirjaamoon.

Tytäryhtiöiden tulee pyytää kunnanhallitukselta konserniohje lainojen takaamiseen liittyen, jo olemassa olevien lainojen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä sekä uuden lainan ottamiseen liittyen. Tytäryhteisöt eivät saa ottaa ulkopuolista lainarahoitusta ilman kunnan lupaa. Tytäryhtiöt kilpailuttavat ja ottavat lainansa pääsääntöisesti itsenäisesti markkinoilta. Lainatarvetilanteessa ja ennen lainan kilpailuttamista, tytäryhtiön toimitusjohtajan tulee keskustella kunnanjohtajan kanssa. Tytäryhtiöiden tulee varmistaa kunnalta takaamispyynnöissä tai muissa vastaavissa valmistelua edellyttävissä asioissa valmisteluajataulu hyvissä ajoin. Mikäli kunta antaa tytäryhtiöille lainaa sisäisenä lainana, lainanottovaltuutta kasvatetaan vastaavalla määrällä.

Kunta omistaa Taivassalon Vesi Oy:n ja Taivassalon Vuokra-asunnot Oy:n sekä osan Kiinteistö Oy Taivassalon Virastotalosta.

Kunnan asettamat yleiset tavoitteet konserniyhtiöille:

- Yhteistyö kunnan kanssa rahoitushuollossa, riskien hallinnassa sekä riskipolitiikassa ja hankintatoimessa siten, että noudatetaan samoja periaatteita kuin kunnassa.
- Aktiivinen raportointi kunnanhallitukselle pääsääntöisesti kaksi kertaa vuodessa kevätkaudella konserniyhtiön tilinpäätöksen valmistuttua ja syyskaudella konserniyhtiön talousarvion valmistuttua sekä kunnanhallituksen käsittelyä edellyttävien asioiden niin vaatiessa taikka erikseen ajankohtaista katsausta pyydettyäessä.
- Taloussuunnitelma- ja tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen kunnalle määräajassa kunnanjohtajan määrittämään ajankohtaan mennessä.
- Yhtiön toiminnan kehittäminen.

Kunnan asettamat tavoitteet Taivassalon Vuokra-asunnot Oy:lle:

- Asumispalvelujen tuottaminen ja kehittäminen siten, että asuntokanta kohdentuu kuntalaisten tarpeisiin ja on tehokkaassa käytössä.
- Vuokrasaatavien perintä on tehokasta.

- Yhtiö huolehtii omaisuuden arvon säilymisestä; Yhtiö tekee kunnossapitotoimenpiteitä ja peruskorjauksia resurssien mahdollistamissa rajoissa.
- Yhtiö rahoittaa asuntokannan peruskorjaukset ilman kunnan lisäpanostusta, kuitenkin siten, että vuokrataso pysyy kohtuullisena ja kilpailukykyisenä.
- Kiinteistöjen kuntokartoituksen tekeminen samanaikaisesti kunnan muiden kiinteistöjen kuntokartoitusten kanssa.

Kunnan asettamat tavoitteet Taivassalon Vesi Oy:lle:

- Korkeatasoisten juomavesi- sekä jätevesipalveluiden tuottaminen toiminta-alueella asuville kuntalaisille ja siellä sijaitseville yrityksille.
- Taksojen tarkastelu vastaamaan kustannuskehitystä muun muassa toiminnallisista tai muista muutoksista johtuen.
- Verkoston peruskorjaustarpeen määrittely.
- Päätökset ja toimintasuunnitelma aikatauluineen siirtoviemäriverahtoehtoja.

Kunnan asettamat tavoitteet Kiinteistö Oy Taivassalon Virastotalolle:

- Kiinteistön arvon säilyttämistä tukevat toimenpiteet

Konserniyhtiöiden ei odoteta tuottavan osinkoa.

6. Talousarvion tulojen ja menojen muodostuminen

6.1. Yhteenveto lautakuntien luvuista

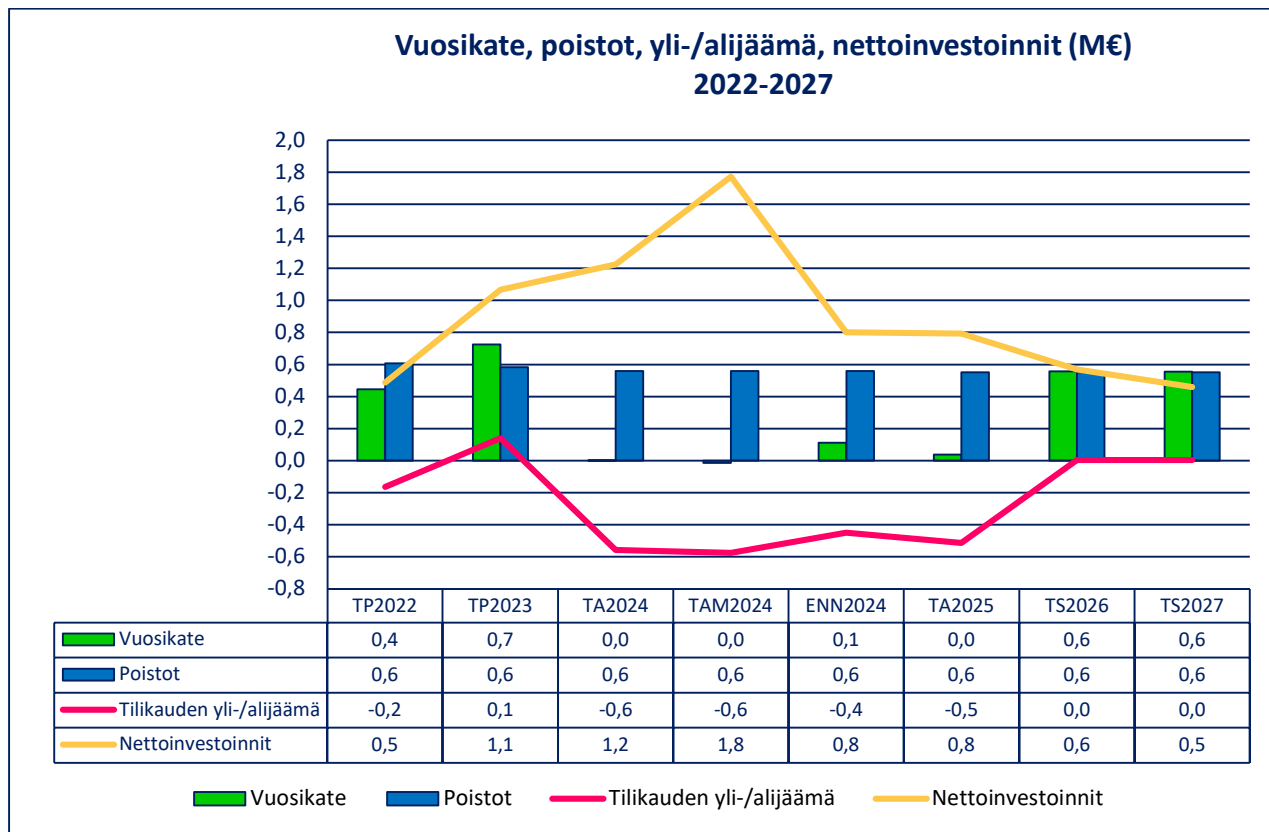
Ulkoiset tuotot, kulut, netto, €	TP2023			TA2024			TA2025LTK			TA2025KV		
	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto
Kunnanhallitus	84 872	-845 666	-760 794	36 300	-1 050 847	-1 014 547	26 000	-1 323 750	-1 297 750	26 000	-1 301 939	-1 275 939
Sivistyslautakunta	291 678	-3 005 147	-2 713 469	271 700	-2 850 274	-2 578 574	382 571	-3 221 415	-2 838 844	382 571	-3 118 757	-2 736 186
Rakennetun ympäristön lautakunta	871 525	-2 239 411	-1 367 886	734 000	-2 317 851	-1 583 851	688 400	-2 297 355	-1 608 955	688 400	-2 308 388	-1 619 988
Kunta yhteensä	1 248 075	-6 090 224	-4 842 149	1 042 000	-6 218 972	-5 176 972	1 096 971	-6 842 520	-5 745 549	1 096 971	-6 729 084	-5 632 113

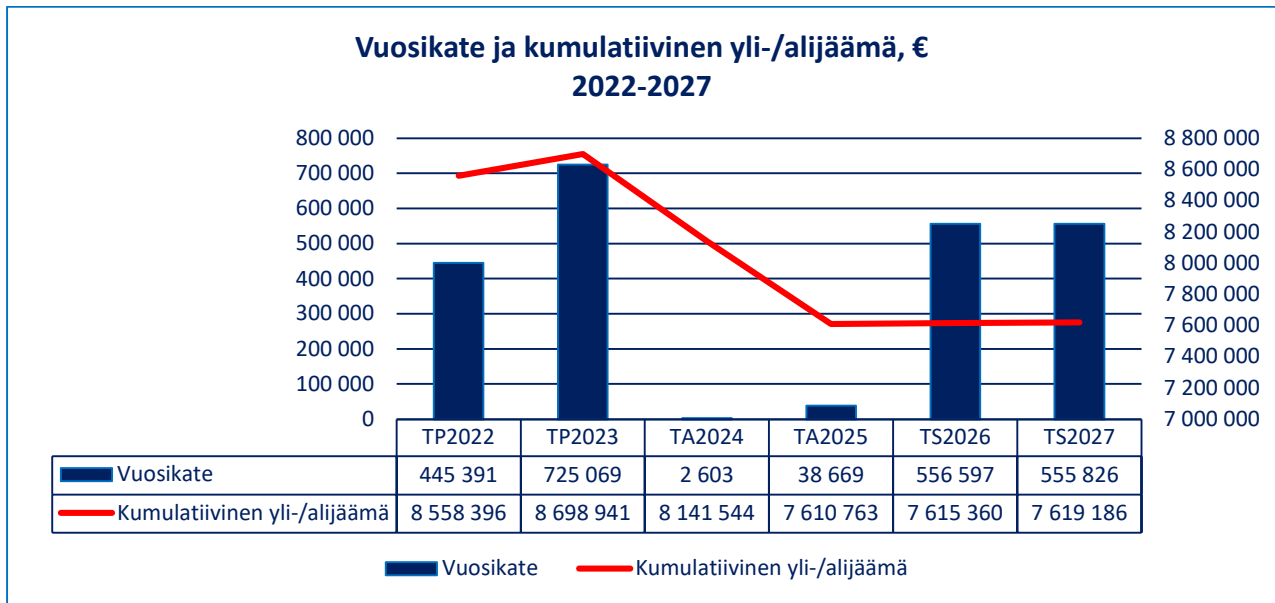
6.2. Talousarvion kokonaismenot ja niiden rahoitus

Talousarviossa esitetään erittely kunnan menoista sekä esitetään niiden rahoitus.

Lähtökohtaisesti voidaan todeta, että edelleen kustannus- ja kulumielessä talouden valtakunnallinen epävarmuus haastaa tulevana vuonna myös Taivassalon kuntaa. Kunta kuitenkin kestää taloussuunnitelmakauden haasteet erityisesti kumulatiivisen ylijäämän vuoksi mutta myös tarkan taloudenpidon vuoksi.

Vuosikate ei kata poistoja taloussuunnitelmakaudella ja positiiviseen tulokseen pääseminen taloussuunnitelmavuosina 2026 ja 2027 edellyttää tarkkaa kuluseurantaa ja sopeutustoimia.

6.2.1. Talousarvion menot

Talousarvion menot koostuvat käyttötalouden toimintamenoista, tuloslaskelmaosan rahoitusmenoista, investointiosan investointimenoista ja lainakannan muutoksesta. Korkokulujen hallinta on osa kustannusten hillintää ja talouskuria. Näin ollen on tärkeää, että lainamäärä ei kasva talousarviovuoden aikana.

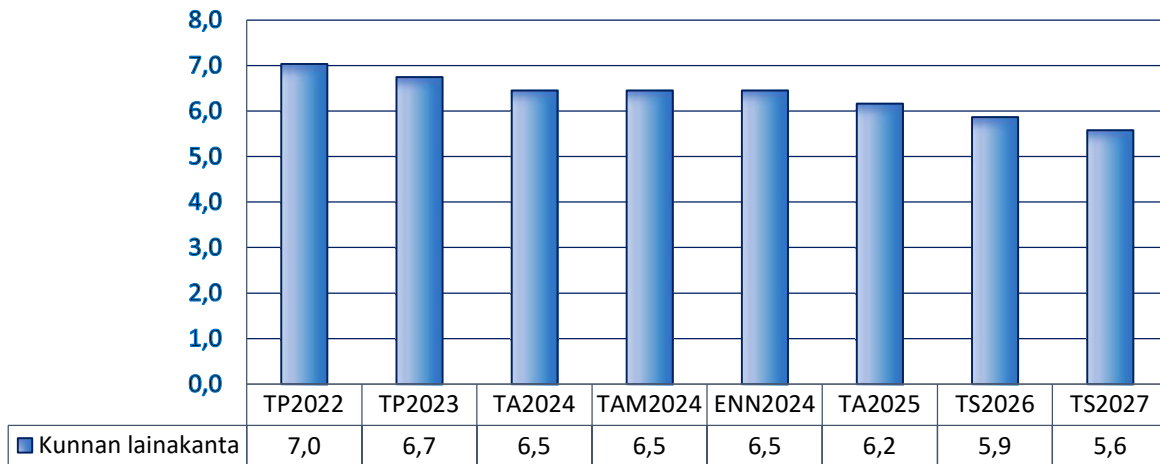
Menot, €	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos €	Osuus %
Toimintamenot	-6 090 224	-6 218 972	-6 729 084	510 112	83,5
Rahoitusmenot	-240 561	-251 040	-241 000	- 10 040	3,0
Investointimenot	-1 066 000	-1 224 200	-793 600	- 430 600	9,9
Lainojen lisäys				-	
Lainojen lyhennykset	-291 734	-291 734	-291 734	-	3,6
Menot yhteensä	-7 688 519	-7 985 946	-8 055 418	69 472	100

6.2.2. Menojen rahoitus

Menot rahoitetaan yleensä toiminnasta saatavilla toimintatuloilla, verotuloilla, valtionosuuksilla, rahoitustuloilla sekä lainanotolla. Taivassalon vahvan kassan vuoksi kunnan ei lähtökohtaisesti tarvitse ottaa lainaa menojen rahoitusta varten.

Menojen rahoitus, €	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos €	Osuus %
Toimintatulot	1 248 075	1 042 000	1 096 971	54 971	10,6
Verotulot	4 013 269	3 925 136	4 044 976	119 840	39,1
Valtionosuudet	1 688 542	1 489 479	1 851 706	362 227	17,9
Rahoitustulot	105 968	16 000	15 100	- 900	0,1
Investointitulot	-	-		-	0,0
Antolainojen vähennys		-		-	0,0
Pitkäaikaisten saamisten lyhennys		-		-	0,0
Lainanotto		-		-	0,0
Kassavarat 31.12	6 471 255	4 957 924	3 344 809	- 1 613 115	32,3
Yhteensä	13 527 109	11 430 539	10 353 562	- 1 076 977	100

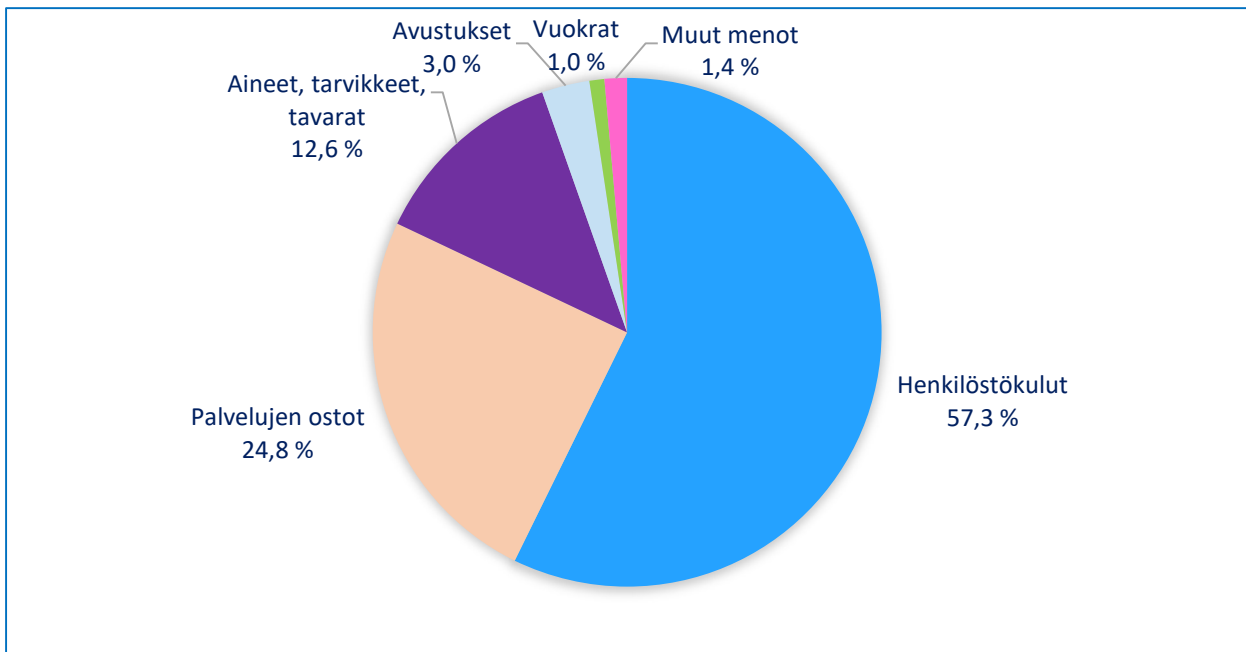
Lainakanta (M€) vuosina 2022-2027

6.2.3. Toimintakulut kululajeittain

Menojen suurin erä on toimintakulut. Toimintakulujen suurin erä on henkilöstökulut, joiden osuus toimintakuluista on 57,3 prosenttia. Toiseksi suurin kuluerä on palvelujen ostot, joiden osuus toimintakuluista on noin 24,8 prosenttia. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osuus on noin 12,6 prosenttia, avustusten osuus on noin 3,0 prosenttia, vuokrien osuus on 1,0 prosenttia ja muiden menojen osuus noin 1,4 prosenttia.

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos €	Osuus %
Henkilöstökulut	3 624 757	3 750 806	3 854 367	- 103 561	57,3
Palvelujen ostot	1 418 098	1 344 286	1 665 597	- 321 311	24,8
Aineet, tarvikkeet, tavarat	754 237	789 940	845 080	- 55 140	12,6
Avustukset	192 274	200 700	203 617	- 2 917	3,0
Vuokrat	71 781	74 620	64 070	10 550	1,0
Muut menot	29 077	58 620	96 353	- 37 733	1,4
Yhteensä	6 090 224	6 218 972	6 729 084	- 510 112	100

6.2.4. Taivassalon kunnan verotulot

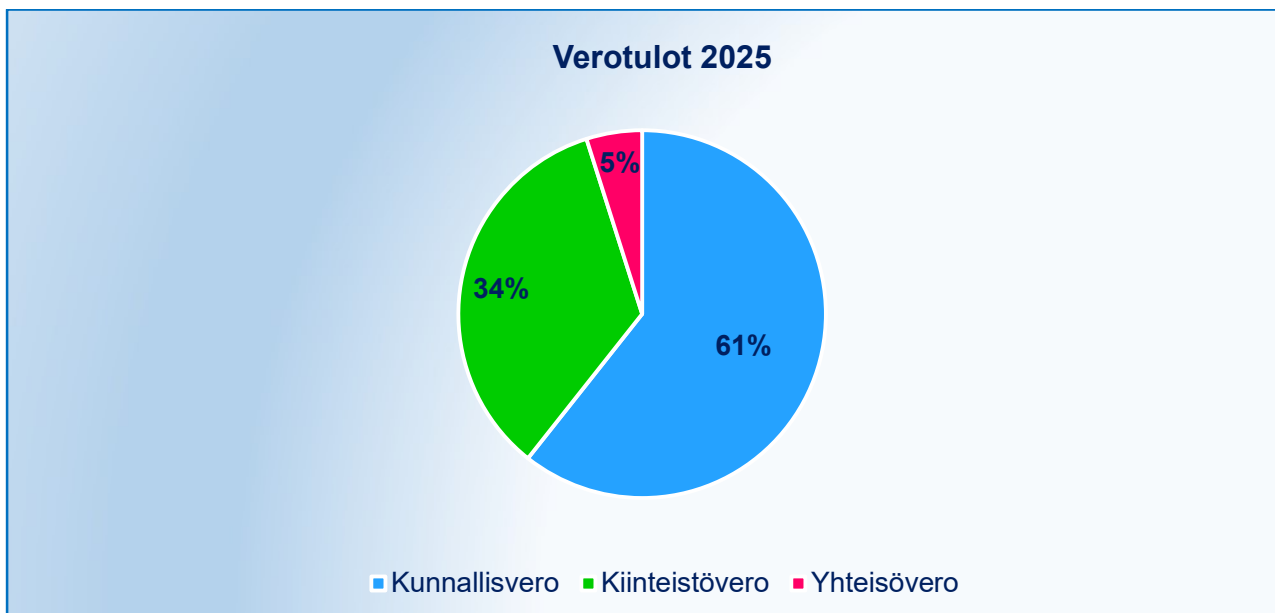
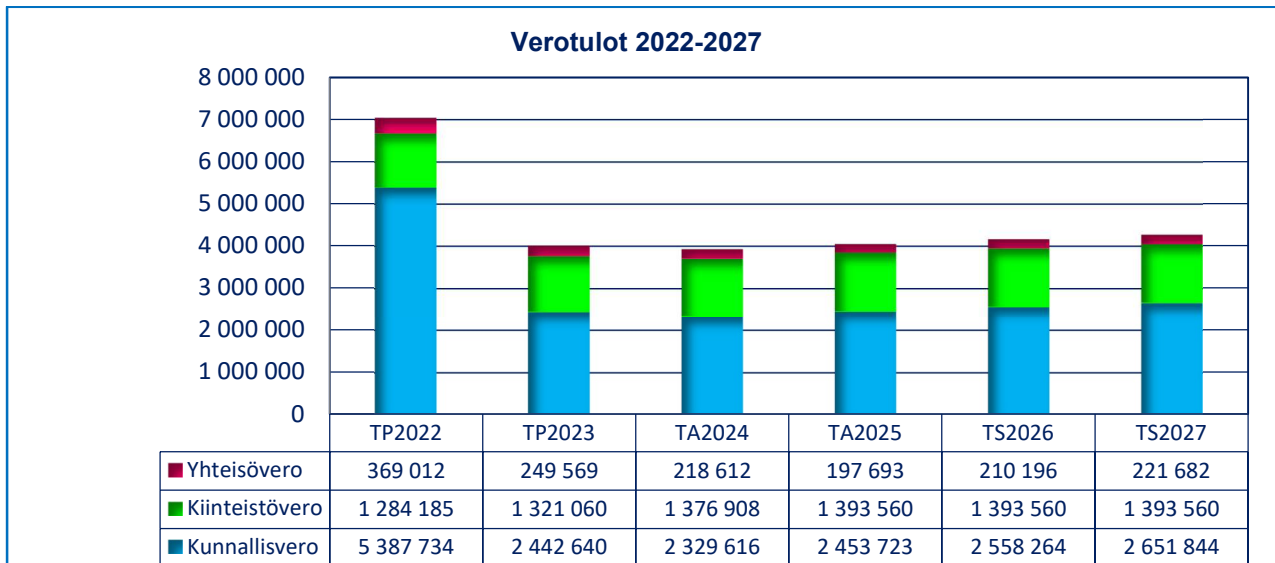
Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston tulee viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättää kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Kunnan verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kunnallisvero on kunnan suurin tuloerä.

Taivassalon kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 4.11.2024 § 27, että Taivassalon kunnan tuloveroprosentti vuonna 2025 on 6,9 prosenttia eli sama kuin vuonna 2024.

Taivassalon kunnan verotulot olivat vuonna 2023 yhteensä 4,013 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 alkuperäisessä talousarviossa verotulojen määrä oli 3,925 miljoonaa euroa. Viimeisimmän ennusteen mukaan vuoden 2024 verotuloarvio on yhteensä 3,907 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2025 verotulojen kokonaismäärä on 4,045 miljoonaa euroa.

Verotulot, €	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Kunnallisvero	2 442 640	2 329 616	2 329 616	2 306 686	2 453 723	2 558 264	2 651 844
Kiinteistövero	1 321 060	1 376 908	1 376 908	1 398 594	1 393 560	1 393 560	1 393 560
Yhteisövero	249 569	218 612	218 612	201 553	197 693	210 196	221 682
Verotulot yhteensä	4 013 269	3 925 136	3 925 136	3 906 833	4 044 976	4 162 020	4 267 086

6.2.5. Taivassalon kunnan valtionosuudet

Kuntien valtionavut koostuvat laskennallisista valtionosuuksista, verotulojen menetyskorvauksista ja valtionavustuksista.

Kuntien rahoitusjärjestelmän osalta on käynnissä uudistustyö. Uudistuksen tavoitteena on, että kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus vastaisi kuntien uutta roolia sote-uudistuksen voimaantulon sekä TE-uudistuksen jälkeisessä tilanteessa.

Kunta- ja alueministeriössä valmistelua varten asetetun työryhmän tehtävänä on arvioida kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kehittämistarpeita suhteessa kuntien tehtäviin.

Alkuperäinen tavoite oli, että uudistus olisi saatu voimaan jo vuoden 2026 alusta.

Valtiovarainministeriö tiedotti 22.10.2024, että uudistus siirtyy vuodelle eteenpäin.

Valtiovarainministeriön lokakuun 2024 tiedotteen mukaan *”uuden rahoitusmallin on tarkoitus vahvistaa itsehallintoa ja säilyttää kuntien saamien valtionosuuksien yleiskatteellisuus. Uudistus*

toteutetaan kustannusneutraalisti siten, että se ei lisää julkisia menoja, vaan vahvistaa kasvua ja julkista taloutta pitkällä aikavälillä. Osana uudistusta arvioidaan verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen piirissä olevien verojen tarkoituksenmukaisuutta ja tasauksen tasoa. Samalla tarkastellaan tasauksen piirissä olevien verojen määrää ja tasauksen suuruutta. Peruseriaatteena on, että kuntien alueella syntyvästä verotulosta mahdollisimman suuren osan tulee jäädä kuntien omaan käyttöön, kuitenkin kaikkien kuntien elinvoima ja kuntien välinen rahoituksen tasapainoisuus huomioiden.”

Valtionosuusuudistustyön lisäksi valtionosuuksiin tulee taloussuunnitelmavuosina vaikuttamaan TE-uudistuksen myötä kunnille kohdistuvat valtionosuudet. Kyseisillä valtionosuuksilla rahoitetaan kuntien vastuulle siirtyvät TE-palvelut.

Taivassalon kunnan talousarvion 2024 mukainen valtionosuusarvio kuluvalle vuodelle 2024 on noin 1,489 miljoonaa euroa. Talousarviovuoden 2025 valtionosuudet tulevat TE-uudistuksen vaikutuksen ja muiden muutosten myötä kasvamaan noin 0,362 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien arvio vuodelle 2025 on kokonaisuudessaan noin 1,852 miljoonaa euroa.

Valtionosuudet €	TP2022	TP2023	TA2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 332 031	1 748 718	1 552 614	1 568 984	1 863 301	1 816 148	1 796 543
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	823 999	392 070	375 557	335 096	427 757	416 932	412 431
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-377 075	-402 458	-402 458	-270 397	-270 397	-263 554	-260 709
Verotulomenetyksen kompensatio	1 095 850	342 282	339 324	335 096	258 803	252 254	249 531
Valtionosuudet yhteensä	5 050 806	1 688 542	1 489 480	1 633 683	1 851 707	1 804 847	1 785 364

6.2.6. Talousarvion tulot ja verotulot

Oheessa on kooste kunnan talousarvion kaikista tuloista ja verotulolajeista vertailuna kuluvan vuoden alkuperäiseen talousarvioon.

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos €	Osuus %
Toimintatulot	1 248 075	1 042 000	1 096 971	54 971	15,7
Verotulot	4 013 269	3 925 136	4 044 976	119 840	57,7
Valtionosuudet	1 688 542	1 489 479	1 851 706	362 227	26,4
Rahoitustulot	105 968	16 000	15 100	- 900	0,2
Yhteensä	7 055 854	6 472 615	7 008 753	536 138	100

	TP2023	TA2024	TA2025	Muutos €	Osuus %
Kunnan tulovero	2 442 640	2 329 616	2 453 723	124 107	60,7
Kiinteistövero	1 321 060	1 376 908	1 393 560	16 652	34,45
Osuus yhteisöveron tuotosta	249 569	218 612	197 693	- 20 919	4,89
Yhteensä	4 013 269	3 925 136	4 044 976	119 840	100

6.3. Tuloslaskelma 2025-2027

	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
	€	€	€	€	€	€	€
Toimintatuotot	1 248 075	1 042 000	1 042 000	1 042 000	1 096 971	1 107 941	1 119 020
Myyntituotot	470 828	294 500	294 500	294 500	292 241	295 163	298 115
Maksutuotot	164 649	166 500	166 500	166 500	130 000	131 300	132 613
Tuet ja avustukset	37 899	73 000	73 000	73 000	150 730	152 237	153 760
Vuokratuotot	540 942	502 000	502 000	502 000	513 800	518 938	524 127
Muut toimintatuotot	33 757	6 000	6 000	6 000	10 200	10 302	10 405
Toimintakulut	-6 090 224	-6 218 972	-6 236 422	-6 236 422	-6 729 084	-6 897 311	-7 069 744
Henkilöstökulut	-3 624 757	-3 750 806	-3 778 806	-3 778 806	-3 854 367	-3 950 726	-4 049 494
Palvelujen ostot	-1 418 098	-1 344 286	-1 344 286	-1 344 286	-1 665 597	-1 707 237	-1 749 918
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-754 237	-789 940	-789 940	-789 940	-845 080	-866 207	-887 862
Avustukset	-192 274	-200 700	-200 700	-200 700	-203 617	-208 707	-213 925
Vuokrat	-71 781	-74 620	-64 070	-64 070	-64 070	-65 672	-67 314
Muut toimintakulut	-29 077	-58 620	-58 620	-58 620	-96 353	-98 762	-101 231
Toimintakate	-4 842 149	-5 176 972	-5 194 422	-5 194 422	-5 632 113	-5 789 370	-5 950 724
Verotulot	4 013 269	3 925 136	3 925 136	3 906 833	4 044 976	4 162 020	4 267 086
Kunnallisvero	2 442 640	2 329 616	2 329 616	2 306 686	2 453 723	2 558 264	2 651 844
Kiinteistövero	1 321 060	1 376 908	1 376 908	1 398 594	1 393 560	1 393 560	1 393 560
Yhteisövero	249 569	218 612	218 612	201 553	197 693	210 196	221 682
Valtionosuudet	1 688 542	1 489 479	1 489 479	1 633 683	1 851 706	1 804 847	1 785 364
Rahoitustuotot ja -kulut	-134 593	-235 040	-235 040	-235 040	-225 900	-230 900	-235 900
Korkotuotot	16 112	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Muut rahoitustuotot	89 856	6 000	6 000	6 000	5 100	5 100	5 100
Korkokulut	-239 056	-250 040	-250 040	-250 040	-240 000	-245 000	-250 000
Muut rahoituskulut	-1 505	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
SOPEUTUSTARVE						610 000	690 000
Vuosikate	725 069	2 603	-14 847	111 054	38 669	556 597	555 826
Poistot ja arvonalentumiset	-584 524	-560 000	-560 000	-560 000	-552 000	-552 000	-552 000
Satunnaiset erät							
Tilikauden tulos	140 545	-557 397	-574 847	-448 946	-513 331	4 597	3 826
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)							
Varausten lisäys(-), vähennys(+)							
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	140 545	-557 397	-574 847	-448 946	-513 331	4 597	3 826

	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	8 558 396	8 698 941	8 698 941	8 141 544	8 124 094	7 610 763	7 615 360
Tilikauden yli-/alijäämä	140 545	-557 397	-574 847	-448 946	-513 331	4 597	3 826
Kertynyt ylijäämä	8 698 941	8 141 544	8 124 094	7 692 598	7 610 763	7 615 360	7 619 186

*Kumulatiivinen ylijäämä laskettu TAM2024:een pohjaten.

Tunnusluvut	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot/Toimintakulut,%	20,5	16,8	16,7	16,7	16,3	16,1	15,8
Vuosikate/Poistot,%	124,0	0,5	-2,7	19,8	7,0	100,8	100,7
Vuosikate, €/asukas	425	2	-9	65	23	325	324
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	5 102	4 803	4 793	4 512	4 455	4 449	4 442
Asukasmäärä 31.12.	1 705	1 695	1 695	1 705	1 708	1 712	1 715

6.3.1. Tuloslaskelma, ulkoiset

Talousarvion tuloslaskelma, ulkoiset €	TP 2023	ALKUP. TA 2024	TA 2025
TOIMINTATUOTOT			
MYYNITUOTOT	470 828	294 500	292 241
MAKSUTUOTOT	164 649	166 500	130 000
TUET JA AVUSTUKSET	37 899	73 000	150 730
MUUT TOIMINTATUOTOT	574 698	508 000	524 000
TOIMINTATUOTOT	1 248 075	1 042 000	1 096 971
TOIMINTAKULUT			
HENKILÖSTÖKULUT	-3 624 757	-3 750 806	-3 854 367
PALKAT JA PALKKIOT	-2 916 659	-2 975 921	-3 095 624
HENKILÖSIVUKULUT	-708 098	-774 885	-758 743
ELÄKEKULUT	-594 806	-648 533	-637 903
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-113 292	-126 352	-120 840
PALVELUJEN OSTOT	-1 418 098	-1 344 286	-1 665 597
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-754 237	-789 940	-845 080
AVUSTUKSET	-192 274	-200 700	-203 617
MUUT TOIMINTAKULUT	-100 858	-133 240	-160 423
TOIMINTAKULUT	-6 090 224	-6 218 972	-6 729 084
TOIMINTAKATE	-4 842 149	-5 176 972	-5 632 113
VEROTULOT	4 013 269	3 925 136	4 044 976
VALTIONOSUUDET	1 688 542	1 489 479	1 851 706
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT			
KORKOTUOTOT	16 112	10 000	10 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	89 856	6 000	5 100
KORKOKULUT	-239 056	-250 040	-240 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 505	-1 000	-1 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-134 593	-235 040	-225 900
VUOSIKATE	725 069	2 603	38 669
POISTOT JA ARVONALENTUMISET			
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-584 524	-560 000	-552 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-584 524	-560 000	-552 000
TILIKAUDEN TULOS	140 545	-557 397	-513 331
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	140 545	-557 397	-513 331

6.3.2. Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset

Talousarvion tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset €	TP 2023	ALKUP. TA 2024	TA 2025
TOIMINTATUOTOT			
MYYNITUOTOT	970 899	814 500	812 241
MAKSUTUOTOT	166 290	166 500	131 640
TUET JA AVUSTUKSET	37 899	73 000	150 730
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 131 436	1 118 502	1 134 740
TOIMINTATUOTOT	2 306 523	2 172 502	2 229 352
TOIMINTAKULUT			
HENKILÖSTÖKULUT	-3 624 757	-3 750 806	-3 854 367
PALKAT JA PALKKIOT	-2 916 659	-2 975 921	-3 095 624
HENKILÖSIVUKULUT	-708 098	-774 885	-758 743
ELÄKEKULUT	-594 806	-648 533	-637 903
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-113 292	-126 352	-120 840
PALVELUJEN OSTOT	-1 920 047	-1 864 286	-2 187 376
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-754 237	-789 940	-845 180
AVUSTUKSET	-192 274	-200 700	-203 617
MUUT TOIMINTAKULUT	-657 358	-743 742	-770 925
TOIMINTAKULUT	-7 148 673	-7 349 474	-7 861 465
TOIMINTAKATE	-4 842 149	-5 176 972	-5 632 113
VEROTULOT	4 013 269	3 925 136	4 044 976
VALTIONOSUUDET	1 688 542	1 489 479	1 851 706
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT			
KORKOTUOTOT	16 112	10 000	10 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	89 856	6 000	5 100
KORKOKULUT	-239 056	-250 040	-240 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-1 505	-1 000	-1 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-134 593	-235 040	-225 900
VUOSIKATE	725 069	2 603	38 669
POISTOT JA ARVONALENTUMISET			
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-584 524	-560 000	-552 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-584 524	-560 000	-552 000
TILIKAUDEN TULOS	140 545	-557 397	-513 331
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	140 545	-557 397	-513 331

6.4. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
	€	€	€	€	€	€	€
Toiminnan rahavirta	725 069	2 603	-14 847	111 054	38 669	556 597	555 826
Vuosikate	725 069	2 603	-14 847	111 054	38 669	556 597	555 826
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-1 066 000	-1 224 200	-1 773 200	-800 000	-793 600	-570 000	-460 000
Investointimenot	-1 066 000	-1 224 200	-1 773 200	-800 000	-793 600	-570 000	-460 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-340 931	-1 221 597	-1 788 047	-688 946	-754 931	-13 403	95 826
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja po:n muutos	0	0	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	0	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	0	0	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734
Rahavarojen muutos	-632 665	-1 513 331	-2 079 781	-980 680	-1 046 665	-305 137	-195 908
<i>Rahavarojen muutos</i>							
Rahavarat 31.12.M€	6 471 255	4 957 924	4 391 474	5 490 575	3 344 809	3 039 672	2 843 764
Rahavarat 1.1. M€	6 696 566	6 471 255	6 471 255	6 471 255	4 391 474	3 344 809	3 039 672
Tunnusluvut, €	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toiminnan ja investointien vuotuinen rahavirta	-340 931	-1 221 597	-1 788 047	-688 946	-754 931	-13 403	95 826
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-357 531	-1 579 128	-2 145 578	-1 046 477	-2 900 509	-2 913 912	-2 818 086
Lainanhoitokate	1,8	0,5	0,4	0,7	0,5	1,5	1,9
Lainakanta, €	TP2023	TA2024	TAM2024	ENN2024	TA2025	TS2026	TS2027
Lainakanta 1.1.	7 037 893	6 746 159	6 746 159	6 746 159	6 454 425	6 162 691	5 870 957
Lainakannan muutos	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734	-291 734
Lainakanta 31.12.	6 746 159	6 454 425	6 454 425	6 454 425	6 162 691	5 870 957	5 579 223
Lainakanta €/asukas	3 957	3 808	3 808	3 786	3 607	3 430	3 253
Asukasmäärä 31.12.	1 705	1 695	1 695	1 705	1 708	1 712	1 715

*TAM2024 lainakanta 31.12. perustuu arvioon.

7. Käyttötalous ja sitovat tavoitteet lautakunnittain

Toiminnassa on noudatettava talousarviota ja sen määräyksiä. Toimialajohtajat ja palvelualueiden esihenkilöt vastaavat omalta osaltaan vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Vastualueen toiminnassa tulee noudattaa hyväksyttyä talousarviota, käyttösuunnitelmaa ja asetettuja tavoitteita.

Talousarvion luvussa seitsemän esitetään lautakunnan valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tavoitteet. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioehdotuksensa omissa kokouksissaan. Kunnanhallitus on konsernihallinnon lautakunta. Kunnanhallituksen (luku 7.1) alaisten toimintojen osalta talousarvio käsitellään ja hyväksytään koko kunnan talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Toimielimen sitovat taloudelliset tavoitteet ovat ulkoiset kokonaistulot, kokonaismenot ja netto.

7.1. Kunnanhallitus

Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa kunnan tavoitteiden toteutuminen ja kuntakonsernin yksiköiden toimiminen koko konsernin näkökulmasta parhaalla mahdollisella tavalla. Konsernihallinto sisältää kunnan ylimpään päätöksentekoon liittyvät toimielimet. Konsernihallinnossa edistetään koko kuntaorganisaatiota koskevien toiminnan tavoitteiden toteutumista. Konsernihallinnon toimielin on kunnanhallitus. Talousarvion sitovuus on toimielintasolla.

7.1.1. Kunnanhallituksen sitovat ulkoiset määrärahat

KUNNANHALLITUS YHTEENSÄ, €	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarvot ja määrärahat						
Toimintatulot	84 875	36 300	26 000	26 000	26 000	26 000
Toimintamenot	-845 666	-1 050 847	-1 323 750	-1 301 939	-1 301 939	-1 301 939
Toimintakate (Netto)	-760 794	-1 014 547	-1 297 750	-1 275 939	-1 275 939	-1 275 939

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	MERKITTÄVÄT RISKIT
Toiminnan ja talouden yhteys, talous on kestävällä pohjalla	Vakaan talouden ja kestävä kasvun turvaaminen pitkällä aikajänteellä. Toiminnan ja talouden yhteyden merkityksen viestiminen ja riittävän resursoinnin varmistaminen kunnan tulevaisuuden kehittämisen ja lakisääteisten toimintojen sekä hallinnollisten prosessien varmistamiseksi.	Tulevien vuosien alijäämä ei vähennä merkittävästi kumuloitunutta ylijäämää. Kunnan talous kestää kehittämisen K/E.	Valtakunnallinen talouden tilanne ei mahdollista talouden positiivista kehittymistä kunnan omista kehittämistoimenpiteistä ja talouden huolenpidosta huolimatta.
Tehdään aktiivista elinvoimatyötä	Osallistetaan sidosryhmiä ja panostetaan kunnan näkyvyyteen ja kunnan arvojen mukaiseen toimintaan sekä organisaation sisällä että ulkopuolella.	Kontaktit ja tapaamiset toteutuvat K/E Kyselyiden tulokset tuottavat kehitysideoita kaudella 2024-2026 K/E.	

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 100

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on vaalilain mukaisesti huolehtia valtiollisten ja kuntavaalien järjestämisestä ja tarvittavasta päätöksenteosta kuntatasolla. Valtio korvaa kunnalle valtiollisten vaalien kulut laskennallisin perustein. Kuntavaalit järjestetään kunnan omalla kustannuksella ilman valtion korvausta. Vuonna 2025 järjestetään kahdet vaalit; kuntavaalit ja aluevaalit.

100 KESKUSVAALILTK	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	3 254	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-2 869	-16 446	-15 021	-15 021	-15 021	-15 021
Toimintakate (Netto)	385	-16 446	-15 021	-15 021	-15 021	-15 021

TARKASTUSLAUTAKUNTA 110

Tarkastuslautakunta järjestää kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin kuntalain mukaisesti. Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston kunnalle ja kuntakonsernille asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko kuntalain tarkoittamalla tavalla määritelty kunnan toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta valmistelee valtuustolle sen päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lisäksi tarkastuslautakunta valvoo lakisääteisen sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja raportoi siitä valtuustolle.

Tilintarkastajana toimiva tilintarkastusyhteisö huolehtii kunnan hallinnon ja talouden lakisääteisestä tilintarkastuksesta.

110 TARKASTUSLTK	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-11 550	-13 800	-13 800	-13 800	-13 800	-13 800
Toimintakate (Netto)	-11 550	-13 800	-13 800	-13 800	-13 800	-13 800

VALTUUSTO 120

Valtuusto vastaa kunnan taloudesta ja toiminnasta sekä käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa. Se päättää, mitä toimielimiä kunnassa on ja miten toimivalta ja tehtävät jaetaan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken. Valtuustolla on yleinen toimivalta päättää kunnan asukkaiden yhteisistä asioista. Valtuusto päättää muun muassa kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

120 KUNNANVALTUUSTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-31 146	-23 986	-25 924	-25 924	-25 924	-25 924
Toimintakate (Netto)	-31 146	-23 986	-25 924	-25 924	-25 924	-25 924

KUNNANHALLITUS 130

Kunnanhallituksen tehtäväalue sisältää kunnanhallituksen, kuntien yhteistoiminnan, suhdetoiminnan ja edustuksen, kunnallisverotuksen, hallintopalvelut, kopiointi- ja postituspalvelut, maksuliikenteen, kirjanpidon, osto- ja myyntireskontran, henkilöstöpalvelut, työterveyshuollon, tyhy-toiminnan, palkanlaskennan, työsuojelun, väestönsuojelun osaltaan, Varsin Hyvän, Saaristomeren kalatalousryhmän, elinvoiman kehittämisen, matkailun edistämisen, markkinoinnin, Silakrysyksen, ystävyyskuntatoiminnan sekä kaavoituksen koordinoitavuuden (valmistelutyö; kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvät operatiiviset toimet ja valmistelutyö tehdään teknisissä palveluissa/rakennusvalvonnassa).

130 KUNNANHALLITUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	81 617	36 300	26 000	26 000	26 000	26 000
Toimintamenot	-800 101	-996 615	-1 269 005	-1 247 194	-1 247 194	-1 247 194
Toimintakate (Netto)	-718 484	-960 315	-1 243 005	-1 221 194	-1 221 194	-1 221 194

7.1.2. Kunnanhallituksen vuoden 2025 talousarvioon vaikuttavat olennaiset huomiot

Kunnanhallituksen alla oleviin toimintoihin kohdistuu vuoden 2025 aikana merkittäviä kehittämis-, resursointi- ja kustannuspaineita edellisvuoden 2024 talousarvioon verrattuna.

Konsernihallinnossa on tällä hetkellä kunnanjohtajan lisäksi kaksi työntekijää, mikä mahdollistaa tämänhetkisten operatiivistentyöprosessin hoitamisen. Vuodelle 2025 kohdistuvat kahdet vaalit, TE-uudistuksen koordinointi, Varha-yhteistyö sekä alkavien kaavoitusprosessien suunnittelu ja koordinointi edellyttävät lisätyön tekemistä. Resursoinnista tulee riskienhallinnan näkökulmasta huolehtia, jotta hallinnollisten prosessien toiminta voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa.

Talousarvioon on varattu määräraha siihen, että Taivassalon kunta osallistuu vuosina 2025-2026 USO8-verkostohankkeeseen (USO, Uuden sukupolven organisaatiot. USO on kuntien poliittiselle ja ammatilliselle johdolle suunnattu yhteinen kehittämisverkosto. Hanke tarjoaa kunnan kehittämisen tueksi muun muassa 4 yhteistä vuorovaikutuksellista teemaseminaaria, 6 luottamushenkilöiden sparraustilaisuutta, 5 räätälöityä kuntakohtaista kehittämispajaa, kunnan oman vertailevan tilanneanalyysin, yhdyshenkilötapaamiset, muut ajankohtaiset vertais- ja kehittämiskeskustelut sekä aloitteet. Työpajoja voidaan käyttää esimerkiksi nykyisen strategian arviointiin ja tulevaan strategiatyöhön sekä uuden valtuuston ja luottamushenkilöiden työn käynnistämiseen ja oppien johtamisen tältä valtuustokaudelta. Teemoja ovat esimerkiksi kunnanhallituksen sparraus ja omistajaohjauksen kehittäminen ja talouden analysointi.

Kunnanhallituksen alaisten toimintojen osalta elinvoimaan, yritys yhteistyöhön ja markkinointiin panostetaan strategisten tavoitteiden edellyttämällä tavalla. Tämä edellyttää kunnanjohtajan työpanoksen kohdistamista kyseiseen kokonaisuuteen aiempaa enemmän. Lisäksi kunnanhallituksen alle kohdistuu ainakin alkuvaiheessa työllisyysaluevalmistelun koordinointi. Yhteyshenkilönä toimii kunnanjohtaja. Koska konsernihallinnossa on vain yksi viranhaltija, on toimintojen sujuvuuden varmistamiseksi syytä harkita yhden toimen muuttamista viraksi.

Hallintopalveluissa kehitetään ja nykyaikaistetaan vuoden 2025 aikana tiedonhallinnon prosesseja ja määritetään ja resursoidaan tietosuojavastaavan vastuualue (palvelujen osto). Vuoden 2025 kahdet vaalit aiheuttavat resurssipaineita henkilömäärältään pieneen yksikköön.

Henkilöstöpalveluiden osalta vuonna 2025 panostetaan organisaation ja sen myötä kustannusrakenteen läpikäymiseen. Toiminta voi olla muun muassa kunnan työntekijöiden

toimenkuvien ja nykyisten tehtävien vaativuuden ja nykyisen palkkauksen tarkastelua, jotta ne toteutuvat koko kunnan kaikkien työntekijöiden osalta oikeudenmukaisella tavalla. Kyseisenlaisen tarkastelutyön seurauksena palkka voi pysyä samana, nousta tai laskea. Toimina voi olla myös organisaation ja tehtävien tarpeellisuuden tarkastelua. Kaikista tarvittavista toimista ja toimenpiteistä tehdään tarvittavat toimielinpäätökset ja toimitaan lakien ja säännösten mukaisesti.

Kunnassa vuoden 2025 toteutettava organisaatiotarkastelu, uudet valtion taholta kunnan vastuulle tulevat toiminnot, mahdolliset henkilöstömuutokset organisaatiotarkastelun myötä sekä muutoinkin prosessien läpikäynnin seurauksena hallintosäännön päivitystyötä jatketaan vuoden 2025 aikana. Nykyisen hallintosäännön tarkastelu, päivitettävien kohtien sekä uusimistarpeen kohtia on kukin päivitystyön valmisteluun osallistuva käynyt omatoimisesti läpi tahoillaan. Työryhmään kuuluu muun muassa toimialajohtajat, ja yhden toimialajohtajan vaihtuessa, työryhmän on tarkoituksenmukaista kokoontua, kun myös uusi viranhaltija on ennättänyt perehtyä organisaatioon ja tuoda näkemyksensä viranhaltijavalmisteluun.

Talouspalveluiden osatoimintojen palvelujen tuottajan laskutus on voimakkaassa kasvussa kunnassa tehtävien operatiivisten tehtäväkokonaisuuksien lisääntymisestä huolimatta. Palveluntuottajan ja kunnan yhteistyömallia ja vastuita sekä toimintaprosesseja on vuoden 2024 aikana tarkasteltu ja tehty linjauspäätöksiä tulevaisuuden talous- ja palkkahallinnon järjestämisen tavasta. Vuodelle 2025 kohdistuvien kansallisten uudistusten aiheuttamien lisätöiden takia ja kuntamme resurssien riittävyyden vuoksi on syytä arvioida muutoksen toteuttamisen ajankohtaa ja tarvittaessa muutosvaiheen lykkäämistä esimerkiksi vuodella.

7.2. Sivistyslautakunta

7.2.1. Sivistyslautakunnan sitovat ulkoiset määrärahat

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ, €	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	291 678	271 700	382 571	382 571	382 571	382 571
Toimintamenot	-3 005 147	-2 850 274	-3 221 415	-3 118 757	-3 118 757	-3 118 757
Toimintakate (Netto)	-2 713 469	-2 578 574	-2 838 844	-2 736 186	-2 736 186	-2 736 186

Sivistyspalveluiden perustehtävät

Sivistyspalvelut luovat edellytyksiä, jotta jokainen ihminen voi elää aktiivista, luovaa ja merkityksellistä elämää. Taivassalon kunnan sivistystoimiala koostuu varhaiskasvatuksesta, esi- ja perusopetuksesta, kirjasto- ja kulttuuritoimesta sekä hyvinvointi- ja nuorisotoimesta.

Sivistyspalveluiden toimielin on sivistyslautakunta.

Sivistyspalveluiden toiminnalliset ja sitovat tavoitteet

Kaikessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon osallisuus, yhdenvertaisuus, turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat. Sivistystoimessa ei ole päällekkäisiä toimintoja ja henkilökunta koostuu monien ammattien yhteistyötaitoisista osaajista, joiden osaamisesta ja työkyvystä huolehditaan.

Päätöksenteko on johdonmukaista, tasa-arvoista ja avointa.

Sivistyspalveluiden toiminta on tavoitteellista ja taloudellisesti tasapainoista. Talousarvion sitovuus on toimielintasolla.

Toiminnallisten tavoitteiden taulukossa oleva toteumasarake raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä.

SIVISTYSLAUTAKUNTA 300

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on vastata varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen, kirjasto- ja kulttuuritoimen sekä hyvinvointi- ja nuorisotoimen hallinnosta. Sivistyslautakunnassa on seitsemän jäsentä sekä yksi kustavilainen edustaja. Lautakunnan esittelijänä ja toimialajohtajana toimii rehtori-sivistystoimenjohtaja.

300 SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	-20	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-42 295	-47 266	-43 796	-44 477	-44 477	-44 477
Toimintakate (Netto)	-42 314	-47 266	-43 796	-44 477	-44 477	-44 477

VARHAISKASVATUSPALVELUT 305

305 VARHAISKASVATUSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	56 017	35 000	78 730	78 730	78 730	78 730
Toimintamenot	-996 281	-957 034	-1 099 853	-985 961	-985 961	-985 961
Toimintakate (Netto)	-940 264	-922 034	-1 021 123	-907 231	-907 231	-907 231

Varhaiskasvatus tarjoaa kotikasvatusta tukevaa, asiakaslähtöistä, laadukasta palvelua kaikille sitä tarvitseville alle kouluikäisille lapsille. Taivassalon varhaiskasvatus on keskittynyt päiväkoti Pikkupoijuun, jossa toimii viisi lapsiryhmää. Päiväkodin ryhmät muodostuvat ikätasoisesti yksivuotiaista esiopetuksen kuusivuotiaisiin.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Periaatteisiin kuuluu kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys. Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Varhaiskasvatuksen erityisopetus toteutuu inklusiivisuuteen perustuen lapsen omassa ikätasoisessa ryhmässä, mikä vaikuttaa henkilökunnan määrää lisäävästi. Pikkupoijun päiväkodissa kehitetään toimintaa osallistumalla Karvin sähköiseen varhaiskasvatuksen laadunarviointiprojekti Valssiin.

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	TOTEUMA
Tarjota suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta tasa-arvoa- ja yhdenvertaisuutta noudattaen kaikille sitä tarvitseville alle kouluikäisille lapsille.	Turvallisen oppimisympäristön ja lasta kokonaisvaltaisesti kehittävän ja innostavan toiminnan kehittäminen yhdessä henkilökunnan, lasten ja huoltajien kanssa.	Asiakastyytyväisyyskysely, jonka tavoitteena on saavuttaa vähintään 4, asteikolla 1-5. Henkilökunnan kehityskeskustelut, lasten itsearvioinnit/mielipiteet. Toiminnan arviointia tehdään myös valtakunnallisen Valssi-arviointityökalua käyttäen. K/E	

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Toimintaa suunnitellaan lapsilähtöisesti, Vakka-Suomen esiopetussuunnitelmaan ja valtakunnallisiin perusteisiin perustuen. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuva ja käsitystä itsestään oppijana. Esiopetusta kehitetään inklusion periaatteiden mukaisesti. Esiopetuksella on suuri merkitys lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeiden varhaisessa havaitsemisessa, tuen antamisessa ja samalla vaikeuksien ehkäisemisessä.

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	TOTEUMA
Tarjota esiopetus-suunnitelman mukaista opetusta kaikille lapsille vuotta ennen perusopetuksen alkua.	Toteutetaan lapsen itse-tuntoa ja oppijaminäku-vaa vahvistavaa, positiivisen ja rakentavan pa-lautteen avulla tapahtu-vaa opetusta. Koulun kanssa tehdään yhteis-työtä koko toimintakau-den nivelvaiheen helpottamiseksi.	Asiakastyytyväisyysky-sely, jonka tavoitteena on saavuttaa vähintään 4, asteikolla 1-5. Henkilökunnan kehityskeskustelut ja lasten itsearviointit/ mielipiteet. K/E	

PERUSOPETUS 310

310 PERUSOPETUS	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	200 369	179 000	201 000	201 000	201 000	201 000
Toimintamenot	-1 635 835	-1 499 172	-1 687 569	-1 701 907	-1 701 907	-1 701 907
Toimintakate (Netto)	-1 435 466	-1 320 172	-1 486 569	-1 500 907	-1 500 907	-1 500 907

Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä, opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja sekä edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään jatkuvan oppimisen periaatteella joustaviksi, monipuolisiksi ja sosiaalista toimintaa tukeviksi. Kaiken toiminnan tavoitteena on vahvistaa koulutuksellista, demokraattista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä parantaa oppimaan oppimisen taitoja. Toiminnassa korostuu myös vuorovaikutteisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen sekä koulun ulkopuolella tapahtuva oppiminen opetustyön resurssina. Oppilaille annetaan mahdollisuuksia osallistua koulun toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Osallisuudelle luodaan rakenteita ja tilaa koulun arjessa.

Vuoden 2025 aikana opetuksen tapoja ja resurssien kohdistamisen tapoja ja käytänteitä on tarkoituksenmukaista tarkastella mahdollisuuksien mukaan sekä palveluiden laadun ylläpitämisen että kustannustason maltillisena pitämisen varmistamiseksi.

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	TOTEUMA
Kunnan vetovoimatekijöiden vahvistaminen	Laadukkaat ja hyvämaineiset peruspalvelut Tarjotaan laadukasta opetusta tarpeellisin resurssein pätevällä henkilöstöllä Luodaan edellytyksiä hyvinvoinnille	Huoltaja- ja oppilastytytvyyskyselyt, joiden tavoitteena on saavuttaa vähintään arvo 3.5, asteikolla 1-5	
Tasapainoinen ja kehittämisen mahdollistava talous	Toiminnan ja talouden ajantasainen seuranta ja analysointi toimialalla Vältetään päällekkäisiä resursseja, keskitetään tukea vastaamaan sen tarvetta. Keskitytään ennaltaehkäisyyn.	Säännöllinen raportointi ja seuranta ja kustannusten ylityksiin reagointi toimialalla Investointien toteutus, seuranta ja raportointi	
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen mahdollistavat toimenpiteet	Kolmannen sektorin yhteistyö	K/E	
Henkilöstön jaksaminen	Koulutusmahdollisuuksien tarjoaminen koulutusportaalilla	K/E	
Viihtyisä ja hyvin hoidettu ympäristö	Korostetaan käytöstapoja, siisteyttä ja kestävä kehitystä	K/E	

VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO 320

320 MUSIIKKIKOULU	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	2 458	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Toimintamenot	-21 439	-32 000	-32 000	-32 000	-32 000	-32 000
Toimintakate (Netto)	-18 982	-29 500	-29 500	-29 500	-29 500	-29 500

Vakka-Suomen musiikkiopistoa ylläpidetään ja hallinnoidaan kuntien välisen sopimuksen mukaisesti Laitilan kaupungin alaisuudessa. Musiikkiopistossa annettavan opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaiden valmiuksia luovaan ja monipuoliseen musiikin harrastamiseen ja esittämiseen sekä alan ammattiopintoihin. Musiikkiopiston toiminnan tavoitteena on säilyttää musiikkiopiston talous tasapainossa sekä tuottaa ja kehittää palveluita kustannustehokkaasti ja kilpailukykyisesti. Musiikkiopiston tavoite on toimia laaja-alaisena musiikin oppimiskeskuksena ja järjestää kuntalaisille hyvinvointia edistäviä palveluita.

VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO 330

330 KANSALAIPOISTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	2 983	1 600	2 900	2 900	2 900	2 900
Toimintamenot	-46 521	-31 500	-32 800	-32 800	-32 800	-32 800
Toimintakate (Netto)	-43 538	-29 900	-29 900	-29 900	-29 900	-29 900

Vakka-Suomen kansalaisopiston tavoitteena on vapaan sivistystyön lain mukaan edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Tarkoituksena on järjestää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta. Vakka-opiston toiminnallisina tavoitteina on tarjota alueensa asukkaille monipuolisia luentoja ja kursseja, jotka mahdollistavat elinikäisen oppimisen toteutumisen, kurssisuunnittelussa huomioidaan paikkakunnan ominaispiirteet tehden yhteistyötä muun muassa kunnan hyvinvointi- ja nuorisotoimen kanssa sekä kurssisuunnittelussa naapurikuntien Kustavin ja Vehmaan osastojen kanssa.

KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI 340

340 KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	2 031	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-111 835	-128 924	-121 359	-127 018	-127 018	-127 018
Toimintakate (Netto)	-109 804	-128 924	-121 359	-127 018	-127 018	-127 018

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tärkein tehtävä on laadukkaiden ja monipuolisten kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tarjoaminen kaikenlaisille ihmisille. Kirjasto- ja kulttuuritoimen tuottamat hyvinvointipalvelut ovat helposti saavutettavissa ja ohjenuorana on edistää yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta, kestävää kehitystä, jatkuvaa oppimista sekä aktiivista kansalaisuutta. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tekee läheistä yhteistyötä muiden sivistyspalveluiden kanssa muun muassa lukutaidon edistämiseksi sekä harjoittaa monenlaista yhteistyötä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Tehtäviin kuuluu myös yhdistysyhteistyö, yhteydenpito yhdistyksiin sekä kumppanuussopimusten yhteystahona toimiminen.

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	TOTEUMA
Laadukkaiden ja monipuolisten kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tuottaminen riittävän ja ammattitaitoisen henkilökunnan toimesta	Yhdenvertaisuuden korostuminen palveluiden kohdentamisessa Pyrimme tavoittamaan myös kirjasto- ja kulttuuripalveluiden ei-käyttäjät Kuntalaisten osallistamisen lisääminen	Asiakaspalaute Tapahtumien laatu ja määrä Kävijä- ja lainaustilastot Tilojen käyttöaste	

HYVINVOINTI- JA NUORISOTOIMI 350

350 HYVINVOINTI- JA NUORISOTOIMI	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	27 839	53 600	97 441	97 441	97 441	97 441
Toimintamenot	-134 951	-137 678	-185 038	-175 594	-175 594	-175 594
Toimintakate (Netto)	-107 112	-84 078	-87 597	-78 153	-78 153	-78 153

Hyvinvointi- ja nuorisopalveluiden tehtävänä on huolehtia kunnan nuoriso- ja liikuntatoiminnasta sekä koko kunnan tasoisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoinnista ja operatiivisesta toiminnasta. Hyvinvointi- ja nuorisotoimi tarjoaa kaikenikäisille kuntalaisille laadukasta vapaa-ajantoimintaa sekä luo edellytyksiä harrastamiselle ja aktiiviselle vapaa-ajalle. Hyvinvointi- ja nuorisopalveluiden tehtäväkokonaisuuteen kuuluu rajapintayhteistyö hyvinvointialueen kanssa. Tehtäviin kuuluu myös ehkäisevän päihdetyön koordinointi ja siihen liittyvä operatiivinen työ sekä yhdistysyhteistyön koordinointi, yhteydenpito yhdistyksiin sekä kumppanuussopimusten yhteystahona toimiminen.

Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 § velvoittaa kunnan edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä säädettyjen tehtävien mukaisesti. Valtuustolle tulee vuosittain raportoida kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä. Lisäksi valtuustolle tulee valmistella laajempi hyvinvointikertomus kerran valtuustokaudessa.

Hyvinvoinnista vastaava viranhaltija, hyvinvointikoordinaattori, vastaa rehtori-sivistystoimenjohtajan kanssa koko kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Sivistystoimialalla tulee varmistaa, että hyvinvointityön toimet toteutuvat. Lisäksi tavoitteena on valtionosuuteen osaltaan vaikuttavan HYTE-kertoimen parantuminen. Vuoden 2024 hyte-kerroin oli syksyllä 2024 42, mikä on Varsinais-Suomen kuntien toiseksi alhaisin.

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	TOTEUMA
Toiminnan ja talouden yhteyden huomiointi palvelutuotannossa	Palvelutuotannon tehostaminen ja vaihtoehtojen etsiminen Resurssien mahdollistaman laatutason ylläpitäminen Palvelujen tuottaminen ja järjestäminen annetuilla resursseilla	Toiminnan tuottojen ja kulujen netto +/- 5% alkuperäisestä talousarviosta	
Kuntalaisten ja kesäasukkaiden osallistaminen kunnan kehittämiseen	Yhdistysillat	Toteutunut K/E	
Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen mahdollistavat toimenpiteet	Liikuntakampanjat omaehtoisen liikunnan kannustajina (Talvi- ja syysliikkuja, haastepyöräily) HYTE-kertoimen parantamiseen tähtäävät toimenpiteet	Toteutunut K/E HYTE-kerroin X	

JOUKKOLIIKENNE 360

Välttämättömien joukkoliikennepalveluiden ja asiainnin mahdollistaminen.

360 JOUKKOLIIKENNE	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-16 000	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000
Toimintakate (Netto)	0	-16 000	-19 000	-19 000	-19 000	-19 000

7.2.2. Sivistyspalveluiden vuoden 2025 olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Varhaiskasvatuksessa erityisopetuksen tarpeen kasvaminen vaikuttaa lapsiryhmien kokoja pienentävästi. Kaikki lapset ovat omissa ikäryhmissään inklusiivisuuteen perustuen, jolloin tarvittava tuki lapselle annetaan omassa ryhmässä. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja antaa tarvittaessa konsultaatiota henkilökunnalle ja ohjaa tukea tarvitsevaa lasta. Varhaiskasvatuksen erityisopettajalla on vastuullaan myös oma lapsiryhmä, jolloin irtautuminen omasta ryhmästä luo henkilötarpeen hänen tilalleen.

Henkilökunnan pitkiin vuosilomiin perustuen, tarvitaan toistaiseksi voimassa oleva vuosilomansijaisen toimi. Varhaiskasvatuslain mukaan päiväkodin työvuoroja ei voi suunnitella suhdeluvusta poikkeavalla tavalla poissaolojen aikana.

Perusopetus

Yhtenäiskoulun digilaitteiden uusiminen on välttämätöntä. Esimerkiksi älytauluista suurin osa on koulun rakentamisen ajalta, ja ne ovat tulleet tiensä päähän. Näitä tarkastellaan erikseen investointien hyväksymisen yhteydessä.

Taivassalon yhtenäiskoulu on ainoa lähikoulu kaikille kunnan oppilaille. Koulussa järjestetään laajasti erilaista opetusta, kuten omaa vammaisopetusta ja vaativaa erityisopetusta sekä valmistavaa opetusta. Toimintojen mahdollistaminen yhdessä paikassa on sekä laadukasta että perhekeskeistä ja silti kustannustehokasta. Kustannusrakennetta ja toimintoja on syytä tarkastella vuoden 2025 aikana.

Kulttuuri- ja kirjastotoimi

Kirjaston hyllykapasiteettia toivotaan uudistettavan hankkimalla pyörillä varustettuja kirjahyllyjä, jolloin sekä kokoelmat että tilat ovat joustavammin muunneltavissa ja tilojen viihtyisyys sekä käyttöaste kasvaa. Näitä tarkastellaan erikseen investointien hyväksymisen yhteydessä.

Hyvinvointi- ja nuorisotoimessa kartoitetaan yhteistyön mahdollisuuksia joidenkin hankkeiden/toimintojen järjestämiseksi kolmen kunnan yhteisenä toimintana (Taivassalo, Kustavi, Vehmaa). Etsivän nuorisotyön hanketta koordinoi Vehmaa, liikuntaneuvonta-hanketta koordinoi Taivassalo. Koordinoiva kunta hakee hankerahoituksen. Päätökset toteuttamisesta tehdään hankerahoituspäätöksen jälkeen.

7.3. Rakennetun ympäristön lautakunta

7.3.1. Rakennetun ympäristön lautakunnan sitovat ulkoiset määrärahat

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ, €	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	871 525	734 000	688 400	688 400	688 400	688 400
Toimintamenot	-2 239 411	-2 317 851	-2 297 355	-2 308 388	-2 308 388	-2 308 388
Toimintakate (Netto)	-1 367 886	-1 583 851	-1 608 955	-1 619 988	-1 619 988	-1 619 988

Teknisten palveluiden perustehtävät

Teknisten palveluiden perustehtävä on tuottaa hyvät ja kustannustehokkaat tekniset palvelut koko kunnan tasolla. Pidämme huolta kunnan omaisuudesta ja huolehdimme osaltamme kuntalaisten viihtyvyydestä ja kunnan vetovoimaisuudesta.

Teknisten palveluiden toimielin on rakennetun ympäristön lautakunta. Talousarvion sitovuus on toimielintasolla.

Teknisten palveluiden toiminnalliset ja sitovat tavoitteet

TAVOITE	TOIMINTA	MITTARI	MERKITTÄVÄT RISKIT
Tavoitteellisuus Avoimuus Luonto Viihtyvyyden parantaminen Vetovoimatekijöiden säilyttäminen ja lisääminen	Tuottaa ja järjestää kunnallishallinnolle, yksityisille kuntalaisille, kesäasukkaille ja yrityksille kunnan resurssit huomioon ottaen hyvät tekniset palvelut. Pitää huolta kunnan omaisuudesta siten, että rakennusten, infrastruktuurin ja ympäristön tila, sekä omaisuuden arvo säilyy hyvänä. Kunnassa oleskelevien viihtyvyys ja hyvinvointi paranee ja muuttaminen kuntaan on houkuttelevaa. Elinympäristöä ja alueen elinvoimaa kehitetään yhdessä kuntalaisten kanssa.	Toteutuneet investoinnit	Kustannusten pysyminen annetuissa raameissa.

7.3.2. Teknisten palveluiden vuosi 2024 ja olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Rakennuskustannusten nousu on ollut hyvin merkittävää vuoden 2023 aikana. Myös energian hinta on noussut huomattavasti jo vuoden 2022 vuoden lopulta alkaen. Sekä rakennuskustannusten että energian hinnannousut aiheuttavat ylimääräisiä haasteita vuoden 2024 talousarvion toteutumisessa.

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN LAUTAKUNTA 400

Tuottaa kunnallishallinnolle, yksityisille kuntalaisille, kesäasukkaille ja yrityksille kunnan resurssit huomioon ottaen hyvät tekniset ja rakennettuun ympäristöön liittyvät palvelut.

400 RAKENNETUN YMPÄRISTÖN LAUTAKUNTA	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	75 197	24 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Toimintamenot	-317 287	-386 041	-351 808	-357 794	-357 794	-357 794
Toimintakate (Netto)	-242 089	-362 041	-341 808	-347 794	-347 794	-347 794

KIINTEISTÖT JA ALUEIDEN KUNNOSSAPITO 410

Rakennusten ja huoneistojen kunnan ja varustelutason päivittäminen nykyisen vaatimustason täyttäväksi sekä hyvä käytettävyys ja rakennusten hyvän kunnan säilyttäminen.

Ylläpitokustannukset säilytetään kestävällä tasolla ja etsitään mahdollisuuksien mukaan kustannustehokkuutta ylläpitokustannuksiin.

410 KIINTEISTÖT JA ALUEIDEN KUNNOSSAPITO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	566 487	576 000	579 200	579 200	579 200	579 200
Toimintamenot	-1 041 062	-1 141 356	-898 693	-889 533	-889 533	-889 533
Toimintakate (Netto)	-474 575	-565 356	-319 493	-310 333	-310 333	-310 333

MAA- JA METSÄTILAT 420

Hoidamme kunnan maa- ja metsätiloja ja toteutamme hoitotoimenpiteet päivitetyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.

420 MAA- JA METSÄTILAT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	101 220	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-118 779	-5 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Toimintakate (Netto)	-17 559	-5 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000

TIET JA YLEISET ALUEET 430

Yksityisteiden nykyisen kunnan ylläpitäminen kunnan myöntämien avustusten turvin. Tuetaan tiekuntia avustuksin yksityistieverkon saattamiseksi mahdollisimman hyvään kuntoon ja eniten liikennöityjen teiden päällystämiseksi. Lisäksi kunnan omien hallinnoitavien ja ylläpidettävien teiden toimivuuden varmistaminen.

430 TIET JA YLEISET ALUEET	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KV 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	4 147	4 000	4 200	4 200	4 200	4 200
Toimintamenot	-166 168	-126 000	-141 507	-141 957	-141 957	-141 957
Toimintakate (Netto)	-162 021	-122 000	-137 307	-137 757	-137 757	-137 757

JÄTEHUOLTO 440

Päivitettyjen kunnan jätehuoltomääräysten mukaisesti kattavat ja ajanmukaiset jätehuoltopalvelut yhdessä sopivimman alueella toimivan kumppanin kanssa. Ylläpidetään jätehuoltorekisteriä lain edellyttämällä tavalla. Toimintatulot katetaan asunnoilta kerättävillä eko-maksuilla.

440 JÄTEHUOLTO	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	63 384	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Toimintamenot	-59 604	-59 000	-59 000	-59 000	-59 000	-59 000
Toimintakate (Netto)	3 780	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖTOIMI

Käsitellä luvanhakijoiden rakennus- ja toimenpideluvat sekä toimenpideilmoitukset MRL:n, MRA:n ja kunnan rakennusjärjestyksen edellyttämällä tavalla hyvää hallintotapaa noudattaen. Rakennustarkastajan myöntämien lupien käsittelyaika on keskimäärin kaksi viikkoa ja lautakunnan myöntämien noin kuusi viikkoa hakemuksen saapumisesta. Rakennusvalvonta vastaa myös kaavoitusprosesseihin ja maankäyttöön liittyvien asioiden valmisteluista toimielinten

450 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖTOIMI	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	60 442	70 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Toimintamenot	-135 036	-141 274	-147 474	-149 323	-149 323	-149 323
Toimintakate (Netto)	-74 594	-71 274	-112 474	-114 323	-114 323	-114 323

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELUT

Ruoka- ja puhtauspalvelut tuottaa Taivassalon kunnan ateriapalvelut perusopetukseen, varhaiskasvatukseen ja henkilöstöruokailun Taivassalon kunnan henkilökunnalle.

Tarjoamme laadukkaita ja maittavia ateriapalveluita ravitsemussuositusten mukaisesti ja kustannustehokkaasti kaikille asiakasryhmille.

460 RUOKA- JA PUHTAUSPALVELUT	TP 2023	TA 2024	LTK 2025	KJ 2025	KH 2025	KV 2025
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	647	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-401 475	-459 180	-695 873	-707 781	-707 781	-707 781
Toimintakate (Netto)	-400 827	-459 180	-695 873	-707 781	-707 781	-707 781

8. Investoinnit

8.1. Investointihankkeet

Investoinnit, €	InVa	TA2025 LTK	TA2025	TS2026	TS2027	Yhteensä 2025-2027
Konsernihallinto						
Maa-alueiden hankinta	1,2,5,9	30 000	30 000	50 000	50 000	130 000
Osallistava budjetointi	1-9	10 000	10 000	10 000	10 000	30 000
Sähköinen arkisto	1,2,3	20 000	20 000			20 000
Varautuminen	1,2,3,4,8	10 000	10 000			10 000
Kaavoitus	1,2,5,9	20 000	20 000			20 000
KOHA YHTEENSÄ		90 000	90 000	60 000	60 000	210 000
Sivistys		TA2025 LTK	TA2025	TS2026	TS2027	Yhteensä 2025-2027
Koulun IVT	2,3	31 000	31 000			31 000
Kirjaston hyllyt	3,7	30 000	0			0
Kuntosalilaitteet	3,6	7 600	7 600			7 600
SILA YHTEENSÄ		68 600	38 600	0	0	38 600
Rakennettu ympäristö		TA2025 LTK	TA2025	TS2026	TS2027	Yhteensä 2025-2027
Aurinkopaneelit	2			100 000	100 000	200 000
Hakkenpään alueen kehittäminen, suunnittelu ja toteutustoimenpiteet	1, 2,5			50 000	50 000	100 000
IT-palveluna	2	15 000	15 000	30 000	30 000	75 000
IVT-laitehankinnat	2	15 000	15 000	20 000	20 000	55 000
Jätehuolto	2,5					0
Kaavateiden kunnostus ja valaistus	2,5	40 000	40 000	50 000	50 000	140 000
Keskustan kehittäminen	1-9		20 000	110 000		130 000
- tulot	1,2					0
Tervetuloa-kyltit	1,2,5	10 000	10 000			10 000
Varikon hallin vesikaton ja julkisivun korjaus, aurinkopaneelit	2, 5	200 000	200 000			200 000
Omakotitonttimyyntiä edistävät alueen kehittämistoimenpiteiden toteutus	1,2,5		10 000			10 000
Päiväkodin väistökeittiön muutos sis. laitteet ym.	2,8					0
Kiinteistöjen peruskorjaus, kuntoarviot, suunnitelmat, ennaltaehkäisy ym. Rylan harkinnan mukaisesti	2,5	150 000	150 000	150 000	150 000	450 000
Mansikkakarin alueen suunnittelu, kehitys ja rakentaminen, mm. uimaranta	1,2,5	50 000	50 000			50 000
Mansikkakarin olemassa olevien kiinteistöjen peruskorjaus ja ylläpitohuoltotoimenpiteet	2,5	50 000	50 000			50 000
Kylmiö keskuskeittiölle	2,8	20 000	20 000			20 000
Päiväkodin huoltomaalaus	2,5	15 000	15 000			15 000
Päiväkodin leikkivälineet (pienien puoli)	2,4,5	70 000	70 000			70 000
RYLA YHTEENSÄ		635 000	665 000	510 000	400 000	1 575 000
Investointimenot yhteensä		793 600	793 600	570 000	460 000	1 823 600
Investointitulot yhteensä		0	0	0	0	0
Investoinnit yhteensä, netto		793 600	793 600	570 000	460 000	1 823 600

Investointihankkeista vastuulliset: 1) kunnanjohtaja, 2) tekninen johtaja, 3) rehtori-sivistystoimenjohtaja, 4) varhaiskasvatuksen johtaja, 5) kunnanrakennusmestari, 6) hyvinvointi- ja nuorisovastaava, 7) kirjasto- ja kulttuuripalveluvastaava, 8) ateriat- ja puhtauspalvelupäällikkö, 9) rakennustarkastaja.

8.2. Investointien hankekohtaiset perustelut

Konsernihallinto	
Maa-alueiden hankinta	Maa-alueiden hankinnan avulla toteutetaan tavoitetta toteuttaa kuntaa kehittävää maapolitiikkaa.
Osallistava budjetointi	Osallistavalla budjetoinnilla toteutetaan strategista tavoitetta kuntalaisten osallistamisesta.
Sähköinen arkisto	Sähköisen arkiston käyttöönotto on julkishallinnossa lakisääteistä. Arkisto hankitaan kaikkien toimialojen pitkään ja pysyvästi säilytettäviä aineistoja varten. Sähköinen arkisto parantaa aineistojen käytettävyyttä, mahdollistaa tietoturvallisen säilyttämisen ja kokonaan digitaalisen asiankäsittelyn. Sähköisen arkistoinnin projektin aloitus siirtyy vuodelta 2024 vuodelle 2025.
Varautuminen	Varautumisen tarvikkeiden päivittäminen ja hankinta
Kaavoitus	Kunta tarvitsee uutta tonttivarantoa: omakotitontteja, yritystontteja ja vapaa-ajan tontteja.
Sivistys	
Koulun IVT	Osa yhtenäiskoulun laitteista ovat 10 v. vanhoja ja ne täytyy uusia. V. 2025 hankitaan uusia älytauluja, dokumenttikameroita ja telakoita tarvikkeineen ja asennuksineen.
Kuntosalilaitteet	Kuntosalille on vuosia toivottu ristikäistäljää. Tätä toivottiin myös osallistavasta budjetista.
Rakennettu ympäristö	
IT-palveluna	Kunnan oman sisäisen verkon kehittämiseksi siirrytään kokonaisuudessaan AD Azureen ja perinteinen paikallinen AD ajetaan alas. Tätä työtä on tehty jo parin vuoden ajan ja viimeisenä työnä tämän suhteen on verkkolevyjen poistaminen omilta palvelimilta ja palvelinten alasajo.
IVT-laitehankinnat	It-päätelaitteiden hankinta on jatkuva prosessi ja kunnan laitteita uusitaan noin neljän vuoden välein.
Kaavateiden kunnostus ja valaistus	Kaavateiden kunnostusta tarvitaan vuosittain vaihtuvien sääolosuhteiden ja muusta syystä tapahtuvan kulumisen johdosta.
Keskustan kehittäminen	Taivassalon keskustan ilmettä ja vetovoimaisuutta on toivottu kehitettävän ja siistittävän. Suunnitelmat ja kehitystoimenpiteet keskustan alueiden, rakennelmien ym. parantamiseksi ja päivittämiseksi.
Tervetuloa-kyllit	Tervetuloa-kyille on valittu sopivat paikat ja maanomistajien kanssa asiasta on keskusteltu. Taulujen layout on Elyssä hyväksyttävänä ja taulut saadaan tilaukseen ja asennukseen keväällä 2025.
Varikon hallin vesikaton ja julkisivun korjaus, aurinkopaneelit	Varikon julkisivun korjaus on aloitettu vuonna 2023 ja nykyinen iso hallirakennus ja vesikate kaipaavat kunnostusta. Lisäksi hallin vaippa vaatii lisäeristystä ja esimerkiksi hallin yläosassakiertävä nauhaikkuna on vaihtokunnossa. Halli on ilmansuunnastaan sopivassa asennossa, jotta hallin katolle voidaan asentaa aurinkopaneelit ja saada kunnalle positiivista näkyvyyttä aurinkopaneelien käyttöönoton myötä.
Omakotitonttimyyntiä edistävät alueen kehittämistoimenpiteiden toteutus	Siirto vuodelta 2024: Kaavoitettujen alueiden ja myytävien tonttien ympäristön houkuttelevuuden, viihtyisyyden ja toiminnallisuksien kehittäminen.
Kiinteistöjen peruskorjaus, kuntoarviot, suunnitelmat, ennaltaehkäisy ym. Rylan harkinnan mukaisesti	Kiinteistöjen ylläpitokustannuksiin pitää varautua vuosittain, jotta kiinteistöjen arvot saadaan säilytettyä. Jatkuvana prosessina kiinteistöjen kunnan arviointi, ennaltaehkäisevät toimenpiteet, korjaussuunnitelmat ja peruskorjausten toteuttaminen.
Mansikkakarin alueen suunnittelu, kehitys ja rakentaminen, mm. uimaranta	Mansikkakarin aluetta kehitetään lähivuosina ja tavoitteena on ainakin puuston harvennusta alueella, uimarannan tekemistä, ruoppaamista, yms.
Mansikkakarin olemassa olevien kiinteistöjen peruskorjaus ja ylläpitohuoltotoimenpiteet	Mansikkakarin alueen olemassa oleville kiinteistöille tehdään tarvittavia peruskorjaustoimenpiteitä. Esimerkiksi sisäpuolinen pintaremontti, pesu ja wc-tilojen uusiminen, ilmalämpöpumppujen tms. lisääminen, korvausilmaventtiilien lisääminen, jne.
Kylmiö keskuskeittiölle	Yhtenäiskoulun keittiössä olevat jääkaapit ovat käyttöikänsä päässä ja uusia kylmälaitteita tarvitaan. Tilojen tarkoituksenmukaisen hoitamisen kannalta uusi kylmiö voidaan sijoittaa lastauslaiturille mahdollisuuksien mukaan ja tällä tavoin voidaan saada sisätiloihin lisää työskentelytilaa ja joustavuutta.
Päiväkodin huoltomaalaus	Julkisivun puuosat tarvitsevat huoltomaalauksen päiväkodin osalla.
Päiväkodin leikkivälineet (pienien puoli)	Päiväkodin pihan leikkivälineiden käyttöikä on tullut tiensä päähän. Nykyiset välineet on asennettu päiväkodin rakentamisen yhteydessä eli n. 25-30 vuotta sitten.

9. Vakanssiesitykset

Määräaikaisen toimen muuttaminen vakituiseksi

Toimiala	Sivistystoimi
palvelu	Varhaiskasvatus
tehtävänimike	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja
Tehtävä on	vakituinen (määräaikaisen toimen muuttaminen vakituiseksi)
Palkkakustannukset (ilman sivukuluja)	2453 € /kk
Htv vaikutus	1
Perustelut ja tehtävät	Varhaiskasvatuslaki määrää lasten ja henkilökunnan suhdeluvusta. Suhdeluvusta ei saa poiketa henkilökunnan poissaolojenkaan aikana. Varhaiskasvatuksen henkilökunta Pikkupoijun päiväkodissa on suurin osa toiminut kunnan työntekijänä jo pitkään, joten vuosilomien määrä on monella jo täydet 38 päivää. Vuosilomansijaisuuksien tekijälle tulee tällöin täydet työviikot ja kuukaudet joka vuosi. Tarvittaessa vuosilomantekijää voisi käyttää myös ilta- ja viikonloppuhoidon järjestämiseen. Vuosilomansijainen on tähän asti palkattu toistamiseen kohdasta sijaiset. Määräaikaisen sijaisuuden toistuvalla ketjuttamisella ei ole perusteita.

Tiedoksi kunnanhallitukselle ja valtuustolle tuodaan seuraavat:

Toimen muuttaminen viraksi

Toimiala	Konsernihallinto
Palvelu	Henkilöstö- ja hallintopalvelut
Tehtävänimike	Henkilöstö- ja hallintoasiantuntija
Tehtävä on	_____ määräaikainen ajalle _____ - _____
	x vakituinen
Palkkakustannukset	ei palkkavaikutuksia
Perustelut ja tehtävät	Konsernihallinnossa on vain yksi viranhaltija. Varahenkilöjärjestelmän vahvistamiseksi, tarvittaessa tehtävien delegoinnin mahdollistamiseksi, viranhaltijapäätösten valmistelemiseksi työsuojelutehtävien ja kunnille tulevien uusien tehtävien ja toimintojen sujuvuuden varmistamiseksi esitetään toimen muuttamista viraksi. Muutoksella ei ole htv-vaikutuksia eikä palkkakustannusvaikutuksia.

Toimen muuttaminen viraksi

Toimiala	Tekniset palvelut
Palvelu	Ateria- ja puhtauspalvelut
Tehtävänimike	Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö
Tehtävä on	_____ määräaikainen
	x vakituinen
Palkkakustannukset	ei palkkavaikutuksia
Perustelut ja tehtävät	Varahenkilöjärjestelmän vahvistamiseksi, tarvittaessa tehtävien delegoinnin mahdollistamiseksi, viranhaltijapäätösten valmistelemiseksi ja toimintojen sujuvuuden varmistamiseksi esitetään toimen muuttamista viraksi. Muutoksella ei ole htv-vaikutuksia eikä palkkakustannusvaikutuksia.

Toimen muuttaminen viraksi ja nimikkeen muuttaminen

Toimiala	Sivistystoimi
tehtävänimike	Kouluvalmentaja -> Kotouttamisen ja kouluvalmennuksen asiantuntija
Tehtävä on	vakituinen toimi -> vakituinen virka
Palkkakustannukset (ilman sivukuluja)	ei palkkavaikutuksia
Htv vaikutus	ei htv-vaikutuksia
Perustelut ja tehtävät	Kouluvalmentaja on tehnyt tähän saakka myös kotoutumisen ja maahanmuuton ohjausta ja neuvontaa työaikaan tarkoituksenmukaisesti ko. tehtäväkokonaisuuksille kohdistaen. Kotoutumiseen liittyvien tehtävien osuus tehtäväkentässä tulee kuitenkin jatkossa kasvamaan muun muassa uuden kotoutumislain myötä. Kouluvalmentajan työn vakiintuminen ja nuorisotoimen kasvava osallisuus ovat mahdollistaneet resurssien kohdentamista nykyistä enemmän tarvittaviin kotoutumistehtäviin. Näin ollen kotoutumistyölle voidaan myös jatkossa osoittaa nykyistä enemmän tarvittavaa työaika. Uusi laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) velvoittaa kuitenkin, että näitä tehtäviä hoitavalla henkilöllä tulee olla virka, sillä tehtävät sisältävät julkisen vallan käyttöä. Tällä hetkellä kouluvalmentajana toimivalla henkilöllä on kotoutumistehtävien hoitamiseen vaadittava koulutus, osaaminen sekä valmiit käyttöoikeudet kaikkiin tarvittaviin järjestelmiin. Nykyinen kouluvalmentajan tehtävä on kuitenkin toimi, joten sen muuttaminen viraksi on tässä kohtaa perusteltua, jotta vaadittavat tehtävät ja kriteerit ja edellytykset tehtävän hoitamiseksi täyttyvät. Perustelut toimen muuttamiselle viraksi: Lakisääteinen velvoite Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023) edellyttää, että kunnan kotouttamispalvelut järjestetään siten, että niihin liittyvä palvelutarpeen ja osaamisen arviointi (§ 18) sekä kotoutumissuunnitelman laatiminen (§ 19) kuuluvat julkisen vallan käyttöä sisältäviin tehtäviin. Tämä tarkoittaa, että kyseisiä tehtäviä ei voi ulkoistaa, vaan niiden hoitaminen edellyttää virkasuhdetta ja virkavastuullista viranhaltijaa. Työajan kohdentaminen kotoutumistehtäviin Kouluvalmentajan työn vakiintuminen ja nuorisotoimen laajentunut osallisuus ovat mahdollistaneet resurssien uudelleenkohdentamisen. Työajasta voidaan nyt kohdentaa selkeästi lisää aikaa kotoutumistehtäviin, jolloin kunta pystyy vastaamaan kotoutumispalveluiden kasvaviin tarpeisiin ja toteuttamaan lakisääteiset toimenpiteet laadukkaasti ja tehokkaasti. Nykyisen kouluvalmentajan osaaminen ja järjestelmävalmiudet Tällä hetkellä tehtävää hoitavalla henkilöllä on tarvittava koulutus, osaaminen ja käyttöoikeudet eri järjestelmiin, mikä takaa sujuvan uusien tehtävävaatimusten hoitamisen ilman uusia lisäresurssitarpeita tai järjestelmämuutoksia. Nykyisen toimen muuttaminen vaadittavaksi viraksi edistää palvelujen sujuvaa järjestämistä ja varmistaa keskeytymättömän asiakaspalvelun. Tehtävän keskeiset vastuut ja velvoitteet Viranhaltijan vastuulla on kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arvioinnin (681/2023, § 18) sekä kotoutumissuunnitelman (681/2023, § 19) laatiminen. Viranhaltijan tehtävänä on varmistaa, että kunnan kotoutumispalvelut toteutetaan lain edellyttämällä tavalla, ja että maahanmuuttajien kotoutuminen etenee suunnitelmallisesti ja tehokkaasti. Lisäksi, koska kouluvalmentaja-nimike ei kuvasta täsmennetyn tehtävänsisällön ja uuden lain mukanaan tuomien vastuiden mukaista toimintaa ja tehtäväkokonaisuuksien työnjakoa, nimike on tarkoituksenmukaista muuttaa Kotouttamisen ja kouluvalmennuksen asiantuntijaksi.

10. Palveluista perittävien maksujen yleiset perusteet

Yleistä maksupolitiikasta

Maksupolitiikan voidaan määritellä sisältävän ne periaatteet, joita toimielimet noudattavat tehdessään maksujen perusteita ja maksujen tasoja koskevia päätöksiä.

Maksupoliittisia tavoitteita ja toimintalinjoja laajalti tarkasteltaessa tulee ottaa kantaa mm. seuraaviin seikkoihin:

- rahoitustarpeen kattaminen (maksuilla katettava osuus tuloista, taksojen rakenne ja sen vaikutus tuloihin jne.);
- maksujen vaikutus palvelusten kysyntään yleensä ja erityisesti eri kausina (kuukaudet, vuorokauden ajat jne.);
- maksujen vaikutus tilojen (kapasiteetin) käyttöasteeseen (mm. kilpailunäkökohdat);
- tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat (laskuttaminen / käteismaksu / luottotappioiden ehkäisy / rahavarojen hallussapidon riski / perintätoimien kannattavuus jne.);
- arvonlisäverollisuus. Tällä on erityinen merkitys kiinteistöjen käyttöluovutusten kohdalla; (mikäli kiinteistö vuokrataan arvonlisäverottomalla sopimuksella, ei kunta saa vähentää investointi- ja käyttömenojen arvonlisäveroa)
- maksujen kohdistuminen eri käyttäjäryhmiin (ansiotason mukaiset ryhmät, lapset, vanhukset, vieraskuntalaiset jne.), mitkä kunnan viranomaiset päättävät maksuista, yleisvaltakunnalliset ja eri sektoreiden toimintaa ja rahoitusta koskevat tavoitteet (mm. taksojen yhtenäistäminen, kustannusvastaavuus);
- paikalliset, maksupolitiikkaan vaikuttavat erityistekijät;
- Taivassalon kuntastrategia.

Ylimpänä valvovana viranomaisena toimii kunnanhallitus.

Käsitteistö

Osa kunnallisista maksuista on julkisoikeudellisia maksuja, joiden kantaminen perustuu nimenomaisiin säännöksiin laissa.

Kunta voi periä myös yksityisoikeudellisia maksuja. Näiden maksujen kantamisessa kunnan asema on sama kuin vastaavan laitoksen omistavan tai vastaavia palveluksia tarjoavan yksityisen yhteisön.

Kuntaliitto antaa suosituksia ja malleja erilaisten maksujen, taksojen ja tariffien määrittämisestä.

Maksun käsite on tässä ohjeistossa ymmärretty varsin laajasti ja siihen sisältyy sellaisiakin tuloeria kuin vuokria ja korvauksia, koska ne voidaan mm. kustannusten kattavuuden, kohtaannon ja perinnän vuoksi rinnastaa varsinaisiin maksuihin.¹

1

Maksuja määrittäessä päätetään siitä tulosta, joka tulee kunnalle. Sen lisäksi kunta voi ja usein joutuukin kantamaan arvonlisäveroa valtiolle. Maksun perusteella kannettava arvonlisävero ei siis ole kunnan tuloa vaan se on osa veronkantojärjestelmää. Siksi päätöksenteossa on päätettävä ensin kunnalle kuuluva tulo ja sitten todettava, onko maksu arvonlisäverojärjestelmän piiriin kuuluva ja jos on, niin mitä verokantaa maksuun sovelletaan. On mahdollista, että maksun yhteydessä kannetaan myös muita veroja tai veronluonteisia maksuja, jotka tilitetään edelleen. Nämä on pidettävä erillään kunnalle kuuluvasta tulosta myös päätöksenteossa.

Joissakin tapauksissa maksun määrää kuntaa sitovasti esim. valtio, mutta kunnalle jää liikkumatilaa sen suhteen, minkälaista maksua peritään eri palvelukäyttäjiltä, esim. varhaiskasvatuksen maksut kuuluvat tällaiseen maksuryhmään. Tällöin tulee tätä ohjeistoa soveltaa maksun sijasta siihen päätöksentekoon, jolla päätetään maksun kohdentumisesta eri palvelukäyttäjien kesken.

SUORITTEIDEN KUSTANNUKSET JA NIIDEN LASKEMINEN

Yleistä

Suoritteiden hinnoittelu edellyttää suoritteiden omakustannushinnan selvittämistä.

Suoritekohtaisesti laskettavia maksuja määrittäessä on selvitettävä kunkin yksittäisen suoritteen kustannukset erikseen. Kuntien ja kuntayhtymien kustannuslaskentaa säätelee valtakunnallinen ohjeistus JHS 203 eli julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan suositus. Ohjeistus liittyy kiinteästi Kuntatieto-uudistukseen, joka pyrkii yhtenäistämään mm. kuntien ja kuntayhtymien tilirakenteita ja kustannuslaskentaa sekä sitä kautta taloustiedon vertailukelpoisuutta.

Mikäli toimialoilla esiintyy sisäisen laskentatoimen soveltamisessa tulkintaa vaativia kohtia, voi niiden ratkaisemiseen kysyä neuvoa esim. Kuntaliiton asiantuntijoilta.

PÄÄSÄÄNTÖ

Otettaessa käyttöön uusia maksuja tai tarkistettaessa jo olemassa olevien maksujen suuruutta, on pyrittävä suoritteiden omakustannushintaan, ellei palvelun luonne, markkinaolosuhteet tai muut sellaiset tekijät erityisesti edellytä omakustannushintaa alempia tai korkeampia maksuja.

Omakustannushintaa alemmat maksut

Omakustannushintaa alempi maksu tulee kysymykseen, mikäli tätä puoltavat sosiaali- ja koulutuspolitiikkaan liittyvät tai muut näihin verrattavat perusteet.

Harvoille käyttäjille tarkoitetut sekä erityispalvelukset on yleensä hinnoiteltava omakustannushinnan mukaisesti.

Omakustannushintaa korkeammat maksut

Kun toimielimet tuottavat samanlaisia suoritteita kuin esimerkiksi yksityiset yritykset tai henkilöt, tulee kunnan hinnoitella tuote markkinaperusteisesti. Mikäli kunta toimii jossakin toiminnassa markkinoilla, on kyseinen toiminta eriytettävä siten, että kilpailullinen toiminta voidaan erottaa kunnan muusta toiminnasta, todentaa hinnoittelun perusteet sekä se että kilpailullista toimintaa ei tueta verovaroin. Kilpailullista toimintaa ja sen eriyttämisvelvoitetta valvoo kilpailu- ja kuluttajavirasto, ja vuodesta 2023 alkaen tästä on raportoitava muun kuntaraportoinnin yhteydessä valtiokonttorille. Toimialat huolehtivat raportointia varten tarvittavista tiedoista ja tietojen saatavuudesta.

MAKSUJEN MÄÄRÄÄMIS- JA TARKISTAMISMENETTELY

Ensisijainen velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin maksujen määrittämiseksi ja tarkistamiseksi on suoritteita tuottavalla toimielimellä. Toiminnoista operatiivisesti vastaavalla tai sellaiseksi esihenkilön tai kunnanjohtajan määrättyllä henkilöllä on velvollisuus tehdä tarvittavaa selvitystyötä tarkistusten ja muiden maksujen määrittämisen taustaselvittämisen osalta. Toimielinten on selvitettävä, sisältyykö niiden suoritetuotantoon sellaisia suoritteita, jotka tulisi asettaa maksullisiksi ja seurattava, ovatko maksuja koskevat ohjeet tarkoituksenmukaisia, sekä ryhdyttävä tarvittaessa asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Maksujen taso on tarkistettava vähintään olosuhteissa tapahtuvien muutosten perusteella. Mikäli maksulle vahvistetaan kaava (esim. kaukolämpö), on samassa yhteydessä määrittävä, miten kaavan soveltaminen suoritetaan (kuka / aikataulu, minkä mukaan tarkistus suoritetaan / ulkoinen muutos, joka laukaisee arviointiprosessin jne).

Maksujen suuruuden tarkistaminen kustannusten muutosten perusteella on pääsääntöisesti

suoritettava ennen talousarviokäsittelyä, mikäli muutoksia senhetkiseen käytäntöön on tarpeen tehdä. Kunkin toimielimen on pidettävä luetteloa voimassa olevista maksuista.

MAKSUJEN PERIMINEN

Maksujen periminen suoritteiden vastaanottajalta tulee ensisijaisesti pyrkiä järjestämään siten, että periminen tapahtuu joko suoritteiden tuottamiseen ryhdyttyä tai heti suoritteiden tuottamisen jälkeen riippuen ensi sijassa siitä, miten maksun periminen voidaan käytännöllisemmin ja varmimmin toteuttaa. Maksujen perimisessä tulee ottaa huomioon luottotappioiden ehkäiseminen sekä käteisen rahan hallussapitoon liittyvä turvallisuusriski. Maksutapojen ja välineiden kehittyminen sekä suoritteiden luovuttamisen sähköiset toimintatavat (esim. verkkokauppa) tulee ottaa huomioon.

Maksujen periminen suoritteiden tuottamiseen ryhdyttyä tulee kysymykseen lähinnä kiinteiden maksujen yhteydessä. Milloin maksu peritään jälkikäteen, on sen tapahduttava yleensä siinä vaiheessa, jolloin valmis suorite tai todiste suoritteesta luovutetaan vastaanottajalle.

MAKSUPOLITIIKAN PÄÄPERIAATTEET

Talousarvio ja taloussuunnitelma ovat kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen taloudenohjauksen välineitä. Käsitellessään talousarvion ja -suunnitelman on kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston sisällytettävä päätöksentekonsa piiriin myös maksujen määräytymisperusteet, jotka sitten toimivat ko. tulosalueen ja/tai tulosyksikön yksityiskohtaisen valmistelun perusteena.

Maksun määräytymisperusteet

Tarkasteltaessa kunnan maksupolitiikkaa kokonaisuudessaan, on siinä noudatettava seuraavia hinnoitteluperiaatteita:

- Maksu vastaa vähintään palveluksista aiheutuneita kustannuksia.
- Maksuilla katetaan tuntuva osa palvelumuodon aiheuttamista kustannuksista.
- Vain vähäinen osa tuotantotoiminnasta aiheutuvista menoista katetaan maksutuloilla.
- Palvelu hinnoitellaan pääsääntöisesti yleisten markkinahintojen mukaisesti.
- Palvelu hinnoitellaan lähinnä harkinnanvaraisten, usein Taivassalon paikallisista olosuhteista johtuvien tekijöiden perusteella.
- Maksun päättää joku muu, esim. valtio.

Mikäli suoritteiden luovuttaminen on järjestetty useammalla kuin yhdellä tavalla, on suoritteelle tarvittaessa määrättävä useampi hinta, joiden tasossa on otettava huomioon mahdollinen lisäkustannus lisävaihtoehdon järjestämisestä. Lisäkustannus voidaan periä myös palvelumaksuna, jolloin varsinainen suoritehintaa on yhtenäinen.

Maksun määräytymisperuste ilmaistaan maksuluokkien 1, 2, 3, M, H ja V avulla:

Maksuluokka 1

Maksun suuruus asetetaan vastaamaan vähintään suoritteiden omakustannushintaa. Maksun suuruuden tarkoituksena on toiminnan menojen kattaminen palvelujen käyttäjiltä perityillä maksuilla käyttömäärän mukaisessa suhteessa. Tällöin ne kuntalaiset, jotka eivät käytä kyseistä palvelua, eivät joudu vero- tai muin varoin tukemaan palvelumuodon ylläpitoa.

Maksuluokka 2

Maksun suuruus edustaa palvelun omakustannushintaan nähden tuntuva korvausta suoritetusta suoritteesta, mutta on kuitenkin suoritteiden omakustannushintaa alhaisempi. Maksuilla pyritään

siten kattamaan tuntuva osa palvelun aiheuttamista kustannuksista, mistä syystä on katsottu, että tähän maksuluokkaan lukeutuvilla maksuilla tulisi kattaa esim. puolet tai enemmän suoritteiden omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, joita ei ole katsottava välttämättömiksi palveluiksi, mutta joista omakustannushintaa vastaavaa maksua ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista periä.

Maksuluokka 3

Maksun suuruutta pidetään omakustannushinnan kannalta usein vähäisenä eikä maksun osuutta palvelun rahoituksessa ole siten pidettävä useinkaan merkittävänä. Maksun katsotaan lukeutuvan tähän maksuluokkaan, mikäli sen suuruus palvelun omakustannushintaan nähden on vähäinen tai esim. enintään puolet omakustannushinnasta. Maksuja peritään palveluista, jotka on katsottava lähinnä välttämättömiksi peruspalveluiksi ja joiden sijoittamista tähän maksuluokkaan voidaan useissa tapauksissa perustella esim. sosiaali- ja koulutuspoliittisilla syillä. Vaikka tähän maksuluokkaan sijoitetuilla maksuilla ei olekaan kaikissa tapauksissa mainittavaa merkitystä palvelun rahoituksessa, on kuitenkin katsottu maksujen perimisellä olevan eräissä tapauksissa merkitystä suoritteiden kysynnän ohjaamisessa.

Maksuluokka M

Markkinaolosuhteet määrittävät maksun tai korvauksen suuruuden. Tilanteissa, joissa suoritteella on markkinahinta, hinnoitellaan suorite eräissä tapauksissa yleisillä markkinoilla vallitsevan hintatason mukaisesti. Siten suoritteesta perittävä maksu tai korvaus ei ensisijaisesti määräydy maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan. Käytännössä markkinatilanteesta johtuen maksu saattaa kuitenkin sijoittua joko maksuluokkaan 1, 2 tai 3 huolimatta erilaisesta määräytymisperusteesta.

Maksuluokka H

Maksut ovat harkinnanvaraisia ja niiden asettaminen sekä suuruudesta päättäminen määräytyy Taivassalon kunnan paikallisten olosuhteiden mukaan. Palvelun hinnoittelu suoritetaan tähän maksuluokkaan lukeutuvien maksujen osalta kunnassa vallitsevien olosuhteiden perusteella, jolloin maksun tai korvauksen suuruus ei määräydy tässäkään tapauksessa maksuluokissa 1, 2 tai 3 noudatettujen periaatteiden mukaan.

Maksuluokka V

Valtion viranomainen tai muu toimivaltainen taho määrää maksun suuruuden. Useiden palvelujen osalta on valtion viranomaisten taholta määrätty palveluista perittävien maksujen suuruus tai niiden vaihtelurajat, eikä kunnalla siten ole vapaata harkintavaltaa näiden palvelujen hinnoittelussa. Useissa tapauksissa kyseiset maksut edustavat palvelun omakustannushintaan nähden vähäistä suuruusluokkaa, mikä johtuu hinnoittelevan viranomaisen yhteiskuntapoliittisista tavoitteista.

MAKSUPOLITIIKAN VALVONTA JA TULKINTA

Jokainen toimielin valvoo omalla toimialallaan maksupolitiikan noudattamista.

Tulkinnoista vastaa tarvittaessa kunnanhallitus.

11. Täytäntöönpano-ohjeet

Hallintosäännön 63 §:n mukaan kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelmansa. Lisäksi todetaan, että valtuusto hyväksyy talousarvion yhteydessä erilliset talousarvion täytäntöönpano-ohjeet.

Kunnanhallitus voi vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden lisäksi antaa toimialoille tarvittaessa toiminnan ja talouden seurantaan liittyviä tarkempia ja yksityiskohtaisempia menettelytapaohteja.

Vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpano

Hallintokuntien on noudatettava talousarviovuonna 2025 talousarviota ja tarkasteltava erityisesti toiminnan ja talouden yhteyttä sekä kiinnitettävä huomioita kustannustehokkuuteen.

Kaikessa toiminnassa ja määrärahojen käytössä pitää kiinnittää huomiota toiminnan ja talouden yhtenevyyteen. Toimenpiteet on toteutettava annetuilla määrärahoilla ja toisaalta toimintojen muutosta tulee tarkastella suhteessa määrärahoihin. Toimialajohtaja vastaa toimialansa talousarvion toteuttamisesta annetuissa raameissa.

Käyttösuunnitelmat

Kunnanhallitus ja lautakunnat laativat hyväksyttiin talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman palveluittain. Tarkastuslautakunta ei laadi omaa erillistä käyttösuunnitelmaa.

Toimielin on sidottu valtuuston talousarviossa hyväksyttiin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Talousarvion yleisperustelut ovat informaatiota, eikä sitä ole tarkoitettu sitovaksi. Talousarviossa esitetyt perustelut, tunnusluvut ja tavoitteet ovat ohjeellisia. Ne tulee ottaa huomioon lautakuntien käyttösuunnitelmien valmistelussa.

Talousarvion sitovuus määräytyy lautakunnittain siten, että sitovia käyttötalousosan lukuja ovat lautakunnan ulkoiset kokonaistulot, ulkoiset kokonaismenot ja netto. Lautakunta voi suorittaa muutoksia vastuualueiden ja palveluiden sekä tilien välillä. Tili- ja vastuuvapauden edellyttämä sitovuus muodostuu ulkoisesta toimintakatteesta (nettobudjetti).

Investointien osalta sitovuus on hanketasolla. Investointien osalta käyttösuunnitelmassa esitetään ja tarvittaessa tarkennetaan hankekohtaisia perusteluita sekä esitetään arvio hankkeen toteutusaikataulusta. Valtuusto hyväksyy talousarvion hyväksyessään vuoden 2024 investointihankkeiden aloituksen, eikä erillistä lupaa täytäntöönpanoon tarvita muilta toimielimiltä.

Käyttösuunnitelmat tulee käsitellä vastuulautakunnissa sekä toimittaa kunnanhallitukselle tiedoksi maaliskuun loppuun mennessä.

Toiminnan ja talouden seuranta sekä sisäinen valvonta

Talousarvion kuukausikohtaista toteutumista seurataan toimielimissä. Kuukausikohtainen toteuma esitetään sekä toimintakatteiden erien osalta että investointien toteutumisen osalta. Valtuustolle laaditaan kunnan talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta.

Kukin lautakunta sekä vastuuhenkilöt vastaavat sisäisestä valvonnasta johtamansa toiminnan osalta.

Talousarvion noudattaminen ja talousarvion muutokset

Talousarviota ja sen määräyksiä tulee noudattaa toiminnassa. Tilivelvolliset ovat vastuussa vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Vastuualueen

toiminnassa tulee noudattaa hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan käsitellä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen valtuustolle ei voi enää tehdä talousarvion muutosehdotusta. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin. Vastaavasti toiminnan tavoitteiden tai tuloarvion muutosesityksessä on selvitettävä muutoksen vaikutukset määrärahoihin.

Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana. Valtuuston asettamien sitovien tavoitteiden muutoksista päättää valtuusto.

Kaikista esitettävistä talousarviomuutoksista tulee informoida kunnanjohtajaa hyvissä ajoin ennen muutoksen toimielinkäsittelyä.

Taivassalon kunnan tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan *"tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus."*

Taivassalon kunnan tilivelvolliset vuoden 2025 alusta alkaen ovat:

- kunnanhallituksen jäsenet
- lautakuntien jäsenet
- kunnanjohtaja
- tekninen johtaja
- rehtori-sivistystoimenjohtaja

Vaikka tilivelvollisten luettelossa ei ole kaikista esihenkilöistä mainintaa, se ei poissulje esihenkilön vastuuta oman organisaation toiminnasta ja taloudesta.

Hankinnat

Hankintarajat viranhaltijoille vuonna 2025 ovat:

Kunnanjohtaja	50 000 €
Rehtori-sivistystoimenjohtaja	20 000 €
Tekninen johtaja	20 000 €
Tulosityksikön esihenkilö	5 000 €

Hankintarajat koskevat yksittäisiä hankintoja. Hankintoja tehtäessä tulee noudattaa lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista sekä muistettava kilpailuttaminen sekä esteellisyyskysymykset. Kunnan hankintaohjeet on hyväksytty kunnanhallituksessa 28.6.2010 ja 25.4.2016.

Kunta on mukana yhteistyössä hankinnoissa Turun kaupungin ja/tai Hansel Oy:n kanssa, josta hankintaan päätöksen mukaiset tuotteet ja tavarat.

Toimialojen vastuulliset viranhaltijat vastaavat tahoillaan itsenäisesti hankintojen tekemisestä sääntöjen mukaisesti.

Työsuojelu, työturvallisuus ja varautuminen

Tilivelvolliset henkilöt vastaavat vastuualueensa työsuojelusta, työturvallisuudesta ja varautumisesta. Työsuojeluun ja työturvallisuuteen tai yleisen toimintavalmiuden turvaamiseen liittyvät toimenpiteet ja hankinnat ovat osa tavanomaista vuotuista toimintaa ja ne on toteutettava toimielinten käyttöön myönnettyillä määrärahoilla.

Henkilöstön palkkaaminen

Uutta vakinaista tai määräaikaista henkilökuntaa voidaan palkata talousarvion määrärahan puitteissa, edellyttäen, että lupa vakanssin täytölle myönnetään. Luvan myöntää kunnanjohtaja. Lupa tulee saada myös, mikäli toimialoilla harkitaan määräaikaisen tai sijaishenkilöiden vakinaistamista. Ilman lupaa vakinaistamista ei saa tehdä.

Henkilökuntaa palkattaessa tehtävien tarkoituksenmukaisuus, välttämättömyys ja tarpeellisuus kunnan palvelutoiminnan kannalta tulee selvittää. On myös varmistettava, että kaikkien toimintaprosessien osalta on käytettävissä tarkoituksenmukainen määrä resursseja. Tilivelvolliset henkilöt vastaavat vastuualueensa työhyvinvoinnista ja niihin liittyvistä kysymyksistä sekä varahenkilöjärjestelmän toimivuudesta.